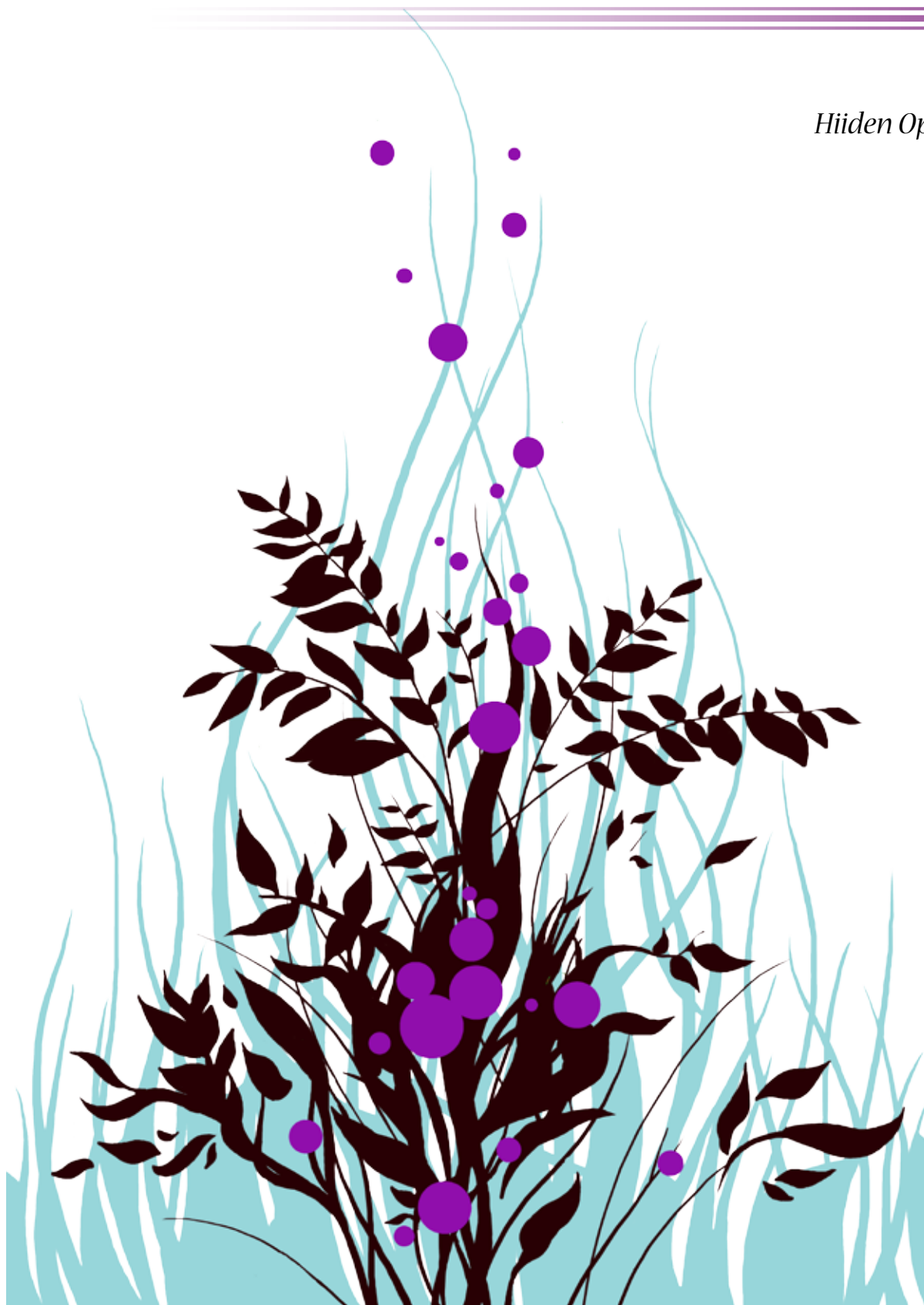

TOIMINTAKERTOMUS 2015

JA TOIMINTASUUNNITELMA 2016

Hiiden Opisto

TOIMINTAKERTOMUS 2015 JA TAVOITTEET 2016

SISÄLLYSLUETTELO

1. Visio, toiminta-ajatus ja arvot	1	12. Maahanmuuttajaopetus	12
2. Johtokunnan puheenjohtajan katsaus vuoteen 2015	2	13. Hankkeet	12
3. Rehtorin kynästä	2	14. Tapahtumat ja teemapäivät 2015	13
4. Hallintoelimet	3	15. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja laatu	14
4.1. Lohjan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	3	15.1. Laatu	14
4.2. Hiiden Opiston johtokunta	3	15.2. Yhteistyökumppanit 2015	14
5. Henkilöstö	3	15.3. Medianäkyvyys	14
5.1. Päätoiminen henkilöstö	3	15.4. Asiakastytytyväisyys ja tuntiopettajien työtyytyväisyys	15
5.2. Määräaikainen henkilöstö	3	15.5. Kurssiarviointit 2007-2015	15
5.3. Henkilöstön hyvinvointi	4	15.6. Tutkintotavoitteinen koulutus ja suoritettut tutkinnot	15
5.4. Hiiden Opiston organisaatio	4	15.7. Opiskelijat Hiiden Opistossa 2015	17
6. Talous, sopimuskunnat ja aluejako	5	15.8. Tuntimäärät ja kurssit Hiiden Opistossa 2015	19
Lohja	5	16. Kehittämissuunnitelma 2015	21
Siuntio	5	16.1. Tulokortti 2015	21
Vihti	5	16.2. Toimenpidesuunnitelma 2016	22
7. Yhteiskunnalliset aineet ja ATK	7	17. Hiiden Opiston toimipaikat 2015	26
8. Kielten ja musiikin osasto	8		
9. Taitoaineiden osasto	9		
10. Taiteen ja liikunnan osasto	10		
11. Tilauskurssitoiminta	11		

Lohjan toimisto

Karstuntie 6 G,
08100 Lohja
p. (019) 369 1498
fax. (019) 369 1494

ritva.karhu@lohja.fi
tarja.saarinen@lohja.fi

Vihdin toimisto

Karhumäenpolku 5,
03100 Nummela
p. (09) 2242 2787
fax. (09) 568 0011

tuula.vartiainen@lohja.fi

Avoinna

31.8.-29.11. ja 11.1.-17.4.
ma-to 9.30-12 ja 13-18, pe 13-15

Muina aikoina
ma-to 9-12 ja 13-15, pe 13-15

Avoinna

ma-to 9.30-12, 13-15,
pe 13-15

Muina aikoina
ma-to 9-12 ja 13-15,
pe 13-15

1. VISIO, TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT

Visio

Hiiden Opisto on luotettava ja arvostettu kansalaisopisto läntisellä Uudellamaalla. Opisto tunnetaan laadukkaana ja luovana koulutuksen järjestäjänä, aktiivisena vaikuttajana ja kehittäjänä sekä hyvänä yhteistyökumppanina.

Vision johtajatukset

- Hiiden Opisto on arvostettu osana elinikäisen oppimisen polkua, sillä on selkeä tehtävä sekä hyvät nykyaikaiset toimitilat
- Hiiden Opisto järjestää laadukasta koulutusta nykyaikaisin opetusvälinein ja -metodein pätevillä opettajilla
- Hiiden Opisto on aktiivinen vaikuttaja ja kehittäjä alueella, joka tekee yhteistyötä oppilaitosverkostossa ja tarjoaa väylän myös jatko-oppintoihin

Toiminta-ajatus

Hiiden Opisto on aikuisoppilaitos, joka tuottaa ja edistää elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia, tukee persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja elämänhallintaa toteuttaen vapaan sivistystyön periaatteita Länsi-Uudellamaalla.

Hiiden Opiston toimintaa ohjaavat arvot

Elinikäinen oppiminen

- tarjotaan mahdollisuus jatkuvaan itsensä kehittämiseen ja jatkokouluttautumiseen
- edistetään työssä ja arjessa jaksamista sekä henkisen vireyden säilyttämistä
- tarjotaan eri ikäryhmille mahdollisuus arkipäivän oppimiseen

Laadukkuus

- toiminta on kokonaisuudessaan korkeatasoista
- henkilöstön osaaminen on ajantasaista
- opisto kehittyy jatkuvasti visionsa suuntaan
- opetustilat ja -laitteet ovat ajanmukaiset
- opetuksessa arvostetaan yksilöllisyyttä
- opiston toiminnassa toteutuu moniarvoisuus ja suvaitsevaisuus
- opisto arvioi ja kehittää toimintaansa

Tasa-arvo

- opistossa toteutetaan sekä sosioekonomista että alueellista tasa-arvoa
- opiston kursseille osallistuminen ei vaadi tiettyä pohjakoulutusta
- koulutustarjontaa suunnataan sekä miehille että naisille ja eri väestöryhmille

Kestävä kehitys

- toteutetaan kestävän kehityksen periaatteita. Näitä ovat ekologinen ja taloudellinen kestävyys, sosiaalinen hyvinvointi sekä kulttuurillinen moniarvoisuus.

Yhteisöllisyys

- opistossa on sekä päätoimisella henkilöstöllä, tuntiopettajilla että opiskelijoilla mahdollisuus kokea ns. me-henkeä, yhteenkuuluvuutta ja yhteishenkeä
- opisto tarjoaa sosiaalisen oppimisympäristön
- opiskeluryhmissä mahdollisuus vertaistukeen

Avoimuus

- tiedotus on ajantasaista ja ennakoivaa
- toiminta on vuorovaikutteista ja osallistavaa

Vapaus

- opiston opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella omista lähtökohdistaan mielenkiintonsa mukaan
- opiskelijalla on vapaus päättää itse omista opiskelutavoitteistaan
- opisto päättää koulutustarjonnastaan ja opetuksen järjestämisestä itsenäisesti ja vastuullisesti

2. JOHTOKUNNAN PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2015

Viime vuosi oli opistolle haasteellinen, kun sekä Lohjan että Vihdin toimipaikoissa ilmeni sisäilmaongelmia. Nämä saatiin järjestettyä vuoden aikana kuntoon, Vihdin osalta remontoinnin avulla ja kokonaan uusilla tilajärjestelyillä Lohjan osalta.

Opisto jatkaa opiskelijoiden opetusta ammattitaitoisen henkilökunnan voimin. Opiskelijamäärä on jatkanut kasvuaan. Kiitos pätevän henkilökunnan ja mielenkiintoisten kurssien, jotka vuosi vuodelta vetävät luokat täyteen aktiivisia kurssilaisia. Opiston tapahtumarikas vuosi on toistunut myös värikkäiden tapahtumien ja tilaisuuksien muodossa, kuten esimerkiksi perinteikkäät Taitopajat Lohjan Menneen Ajan Joulumarkkinoilla. Vuoden aikana järjestetään tapahtumia jokaisen ainealueen piiristä, joista kaikista löytyy aina tietoa opiston kotisivuilta www.hiidenopisto.fi.

Kurssitarjonta on pyörinyt monipuolisena kaikissa opiston sopimuskunnissa. Lohjalla ja Vihdissä pääpaino on ollut tietotekniikan, kädentaitojen, liikunnan sekä kielten opiskelussa. Myös Vihdin kirkonkylässä, Siuntiossa sekä Karjalohjan, Nummen ja Pusulan alueella toimii opiston ryhmiä ja opetusta pyritäänkin pitämään yllä myös syrjäisemmillä alueilla. Johtokunta on päättänyt seurata tilannetta erityisesti Siuntion osalta, jonne toivotaan vielä lisää opetusta.

Opisto on kehittänyt merkittävästi myös maahanmuuttajaopetustaan vuoden 2015 aikana. Opetustarjonta on lisääntynyt, maahanmuuttajaopiskelijat ovat löytäneet tiensä opistoon, ja jopa oma opinto-opas maahanmuuttajille on julkaistu. Kehittämistyötä jatketaan edelleen.

Viime vuosi on ollut Hiiden Opistolle värikäs. Valtio pienensi avustuksia ja tästä on keskusteltu paljon johtokunnan kokouksissa. Keskustelu tulee varmasti jatkumaan tulevissakin kokouksissa. Johtokunnan kokoukset on järjestetty vuoden aikana hyvässä yhteishengessä, josta kiitos kaikille, etenkin opiston hallinnolle: rehtori Anne Kotonen, apulaisrehtori Mirja Vehovuori sekä hallinnon toimistosihteeri Tarja Saarinen.

Nummelassa 22.2.2016
Juha Jakka

3. REHTORIN KYNÄSTÄ

Vaikka Suomessa elettiin 2015 taloudellisen epävarmuuden aikoja, Hiiden Opiston taloudenpito onnistui erinomaisesti. Opiston tulopuolella kassaa kerryttivät laaja opiskelijajoukko kurssimaksuineen, mutta myös yhä laajenevan myyntikoulutuksemme menestys. Tämä kaikki aikana, jolloin opetus- ja kulttuuriministeriö alensi opiston valtionosuuteen oikeuttavien opetustuntien määrää yli tuhannella tunnilla vuoteen 2014 verrattuna. Muutos valtionosuustunneissa tulee olemaan pysyvä opistokentällä osana valtion säästötoimia.

Opiston taloudenpidossa onnistuttiin, mutta syksyn edetessä tuli eteen ongelmakenttä kerrakseen tilapuoolella. Opiston Lohjan opistotalo päätettiin nopealla aikataululla purkaa Lohjan peruskouluopetuksen tilatarpeen niin vaatiessa. Muutimme purkutyön alta pois Lohjan lukion pohjakerroksen tiloihin vähän ennen joulua 2015. Lukion pohjakerrokseen sijoituivat opiston toimisto ja kaksi luokkatilaa. Atk-luokka rakennettiin Luksian Nummentien kampukselle. Päätoiminen hallinto- ja opetushenkilöstömme päätyi työskentelemään hajallaan sekä Lohjalla Laurinkadun tiloissa että Vihdin toimipisteessämme.

Opiston päätoimisesta henkilöstöstä taitoaineosaston vs. osastonjohtajana toimi kevätkauden 2015 AMK-opettaja, arthenomi Sari Kymäläinen KM, Ktyo Anja Aallon ollessa vuorotteluvapaalla. Opiston Lohjan vahtimestarina aloitti datanomi Markku Salo 31.7.2015. Maahanmuuttajaopetuksen koordinaattorina jatkoi koko vuoden FK Virpi Juvonen-Kugge.

Opiston opetusorganisaation uudelleenjärjestely saatettiin loppuun syksyyn 2015 mennessä. Osastonjohtajien työnkuva muuttui niin, että opetusvelvollisuutta kasvatettiin ja muun työn osuutta vähennettiin. Myös päätoimisten opettajien opetustuntimäärää tarkistettiin. Näin opiston päätoimiselle opetushenkilöstölle saatiin tasavertaisemmat työnkuvat. Samalla saavutettiin vaadittu kustannustehokkuus, joka edesauttoi pysymistä annetussa talousarviossa 2015.

Anne Kotonen

4. HALLINTOELIMET

4.1. LOHJAN KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Jäsen

Sami Tenkanen, pj
Katri Piiparinen, vpj
Markku Saarinen
Alla Kerisalo
Esa Koskinen
Tiina Liimatainen
Birgit Aittakumpu
Merja Puurunen
Janne Turunen
Anja Mikkonen
Tom Hillner
Antti Grönlund
Sari Zweyberg

Varajäsen

Terho Tikkanen
Joni Paananen
Kimmo Salanto
Arja Heinola
Tanja Olin
Niko Mikkonen
Raili Viitanen
Tiina Järvinen
Kimmo Leppäniemi
Vesa Siljamo
Sirkka Warvas
Kristian Sarvi
Pirjo Sjögren

Kaupunginhallituksen edustaja:

Leo Rintanen

4.2. HIIDEN OPISTON JOHTOKUNTA

Jäsen

Juha Jakka pj
Sami Tenkanen vpj
Kati Helanto-Väättänen
Asko Häyrinen
Maarika Jalava
Sari Lehtinen
Pirjo Lehtonen
Kari Saaristo

Varajäsen

Marko Seppä
Tapio Ruth
Sanna Kuula
Jim Engberg
Hilkka Toivonen
Birgit Aittakumpu
Kari Heikkinen
Pirjo Leinonen

Johtokunnan kokoukset 2015

to 19.3.	klo 18	Nummela
to 27.4.	klo 18	Nummela
to 21.5.	klo 18	Lohja
to 1.10.	klo 18	Lohja

5. HENKILÖSTÖ

5.1. PÄÄTOIMINEN HENKILÖSTÖ

Rehtori
Apulaisrehtori
Kielten ja musiikin osastonjohtaja
Kieltenopettaja
Taitoaineiden osastonjohtaja
Vs. Taitoaineiden osastonjohtaja
Taitoaineiden opettaja
Vs. Taitoaineiden opettaja
Taiteen ja liikunnan osastonjohtaja
Taideaineiden opettaja
Viestintäteknologian opettaja
Toimistos sihteeri (Lohjan alue, hallinto)
Toimistos sihteeri (Lohjan alue, kielet, musiikki, tanssi, liikunta)
Toimistos sihteeri (Vihdin alue taitoaineet)
Suunnittelija-tiedottaja (taideaineet)
Vahtimestari (Lohja)

Anne Kotonen
Mirja Vehovuori
Soile Lundqvist
Anja Odell
Anja Aalto (4.8.2014-28.7.2015 vuorotteluvapaalla)
Sari Kymäläinen (4.8.2014-28.7.2015)
Sari Kymäläinen
Annamari Pyöriä (4.8.2014-28.7.2015)
Ilona Kauppinen
Maija Junno
Eija Terävä
Tarja Saarinen
Ritva Karhu
Tuula Vartiainen
Kaisa Hannula
Hannu Juselius 31.1.2015 asti
Anneli Laitinen 7.1.-30.4.2015
Markku Salo 1.8.2015-

5.2. MÄÄRÄAIKAINEN HENKILÖSTÖ

Iltavahtimestari (Vihti):
Tuntiopettajien lukumäärä
Luennoitsijoiden lukumäärä

Marja-Riitta Turunen
218
9

Idearihipäivä Nummelan opistotalolla 17.2.2015
Kuva: Eija Terävä

5.3. HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI

Hiiden Opiston päätoimiset opettajat, hallintohenkilökunta sekä tuntiopettajat koulutautuvat aktiivisesti pitääkseen ammattitaitoaan yllä. Opisto kannustaa kouluttautumaan erilaisin koulutusavustuksin. Tuntiopettajille myönnetään vuosittain 85 € koulutusavustusraha anottaessa. Henkilöstölle on järjestetty työnohjauspäivä Bene Oy:n vetämänä Helsingissä 29.11.2015, ja ne saavat jatkoa vielä vuoden 2016 puolella kahden vastaavan työnohjauspäivän muodossa.

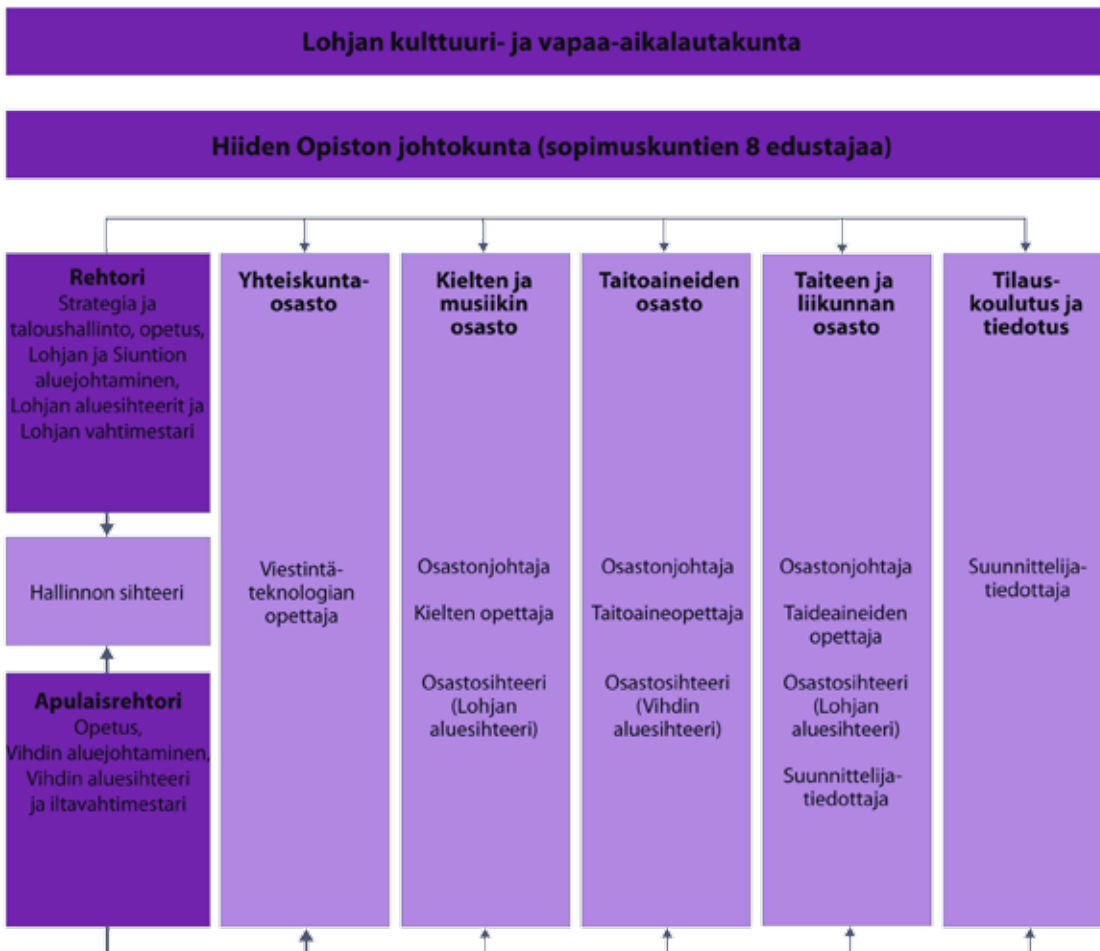
Henkilöstön TYKY-päivä Helsingissä 29.11.2015.
Kuva: Eija Terävä

Päätoimisen henkilöstön koulutuspäiviä	38,1
Tuntiopettajien koulutuspäiviä	5

Päätoimisen henkilöstön koulutuksia 2015:

- Pakolaisperheiden kotoutumisen tukeminen peruspalveluissa, Lohja
- Uudenmaan opistojen Eloseminaari, Espoo
- Juttu-tupa -koulutus, Tampere
- Uudenmaan rehtorien tapaaminen, Tuusula
- Vapaan sivistystyön koulutuspäivä kieltenopettajille, Turku
- Opetusalan messut Educa, Helsinki
- YKI -järjestäjäkoulutus, Helsinki
- Mindfulness-koulutus, Helsinki
- Tammiseminaari, Tampere
- Tunnista ja tunnusta -seminaari, Tikkurila
- Life Coach Valmentamo, Helsinki
- Lync-viestintäkoulutus, Lohja
- Sihteeritreffit 2015, Lohja
- HelleWi-seminaari, Mäntsälä

5.4. HIIDEN OPISTON ORGANISAATIO 2015

6. TALOUS, SOPIMUSKUNNAT JA ALUEJAKO

Opistotoiminnassa yhteistyökuntina ovat Lohja, Vihti ja Siuntio. Lohja toimii edelleen isäntäkuntana Vihdin ja Siuntion ollessa sopijakuntia. Isäntäkunta laatii opiston talousarvion, ja sopijakunnat suorittavat isäntäkunnalle korvauksen käyttökustannuksista toteutuneiden tuntien suhteessa. Kahdeksanjäseninen opiston johtokunta aloitti toimintansa vuoden 2013 alussa. Vuodet 2013-2014 johtokunnan puheenjohtaja tulee Lohjalta ja 2015-2016 puheenjohtajuus vaihtuu Vihdille.

TALOUSARVION TOTEUMA 2015

	Talousarvio	Toteuma	Erotus	Tot. %
Toimintatuotot	533 560	521 745	11 815	97,8
Toimintakulut	-1 683 050	-1 683 805	755	100,0
Toimintakate	-1 149 490	-1 162 060	-12 570	101,1

Hiiden Opistoa hallinnoidaan alueittain. Usean kunnan alueella tapahtuvassa toiminnassa on tärkeää ylläpitää kuntasuhteita sekä alueen päättäjiin että hallintokuntiin ja hallintohenkilöstöön. Rehtorin aluevastuukunnat olivat 2015 Lohja ja Siuntio. Apulaisrehtorin vastuukuntana on Vihti.

Lohja

Opiston ylläpitäjäkunta Lohja toteuttaa reippaasti yli puolet koko opiston opetustuntimäärästä. Toimintaa ohjaa Lohjan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Pitkään opiston tukikohtana palvelut opistotalo tuli tiensä päähän vuoden lopulla. Lohjan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti siirtää Hiiden Opiston toiminnot Linnaistenkadun toimitilojen purkamisen myötä väistöön Lohjan lukion pohjakerrokseen joulukuussa 2015. Opistolle kunnostettiin kaksi omaa luokkatilaa, ja lukion peilisaliin sijoitettiin opiston liikunta- ja tanssiopetusta. Atk-luokka rakennettiin Luksian Nummentien kampukselle. Lohjalla opiston opetusta annetaan myös kouluissa ja seurojentaloissa sekä monissa muissa opetukseen soveltuvissa tiloissa myös taajama-alueen ulkopuolella.

- Asukasmäärä 47 397
- Vastuullinen lautakunta: Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
- Lohjan toteutunut tuntimäärä 12 603,50
- Opiskelijat kerran laskettuna 3 769
- Kurssilaisten määrä 7 640
- Kursseja 552

Siuntio

- Asukasmäärä 4 362 (suomenkielisten osuus)
- Vastuullinen lautakunta: sivistyslautakunta
- Toteutunut tuntimäärä 407
- Opiskelijat kerran laskettuna 209
- Kurssilaisten määrä 211
- Kursseja 20

Vihti

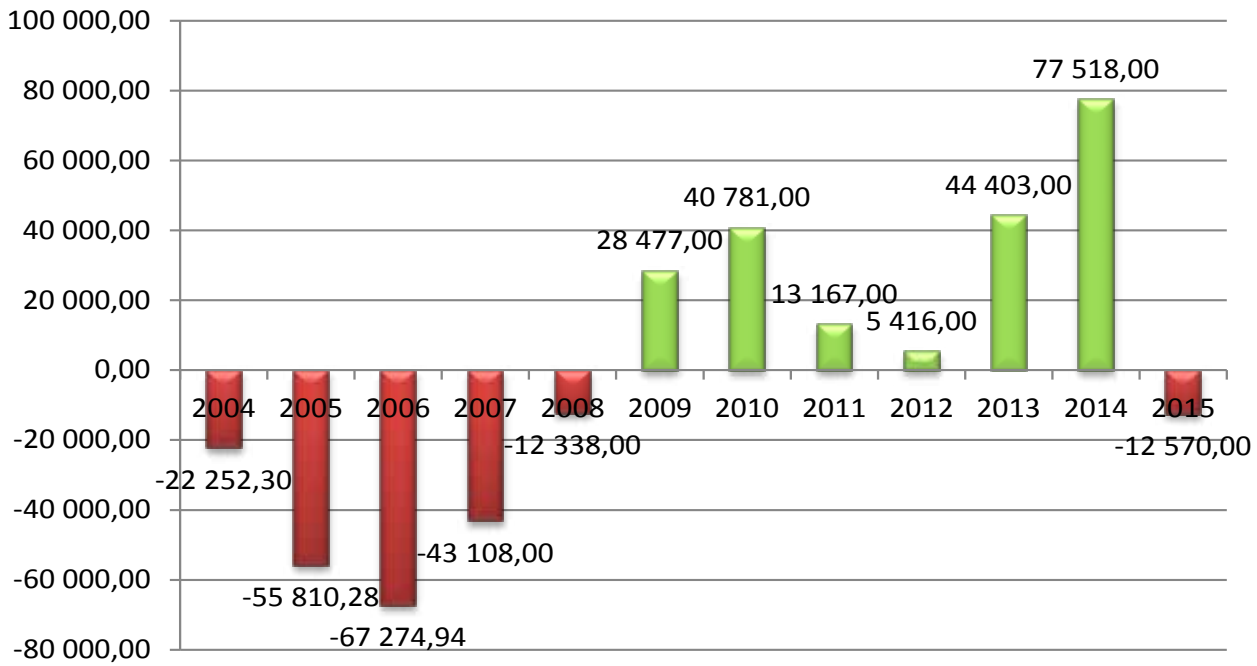
Opistoasioiden vastuullinen lautakunta on Vihdissä kasvatus ja koulutuslautakunta. Opistolla on Vihdissä kuntabudjetti, joka pitää sisällään määrärahat tiloihin ja niiden kunnossapitoon ja tilavuokriin, opetus- ja hallintopalvelut sekä mm. kalustohankinnat. Merkittävä asia opiston toiminnan kannalta ovat iltavahtimestaripalvelut, joihin Vihdin kunta varaa vuosittain määrärahan. Vah-timestari toimii pääasiallisesti Kuoppa-nummen koulukeskuksessa.

TOIMINTA JA TILAT

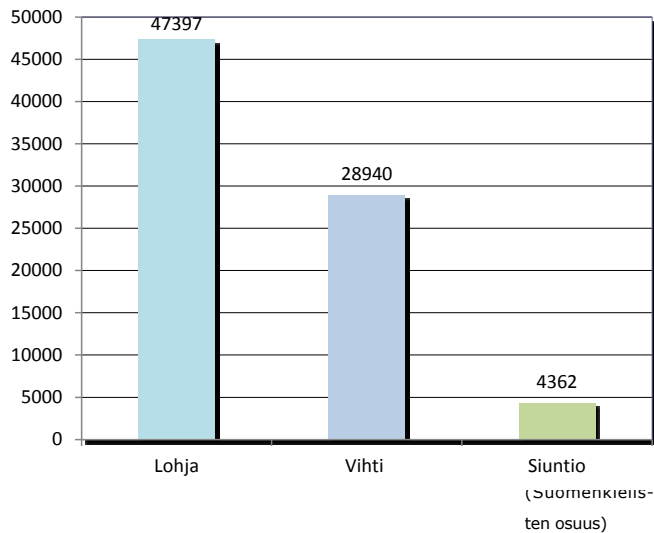
- Vastuullinen lautakunta kasvatus- ja koulutuslautakunta
- Vihdin opetustuntimäärältään suuren alueen toimintaa johtaa opiston apulaisrehtori, jonka työhuone on opistotalolla Nummelan Karhumäenpolulla. Vihdissä opistolla on oma toimisto ja toimistosihteerit sekä osa-aikainen iltavahtimestari. Opistotalo pitää sisällään sekä hallintotilat että luokkatiloja. Opistotalon keskeinen sijainti ja erityisen hyvä aikuisopetukseen soveltuva varustelutaso antaa valtavasti mahdollisuuksia järjestää erinomaista opetusta ja toimintaa vihtiläisille. Toinen tärkeä opetustila Nummelan alueella on Kuoppa-nummen koulukeskus monipuolisine mahdollisuuksineen. Vihdin kirkonkylässä opetusta järjestetään sekä Pitäjänkeskuksen rakennuksessa että kouluilla. Myös Vihdin kylissä (mm. Selki, Otalampi, Jokikunta, Vihtijärvi) toimii useita opiston ryhmiä.

- Asukasmäärä 28 940
- Vihdin toteutunut tuntimäärä 6 998
- Vihdin osuus opiston tuntimäärästä 34,98%
- Kursseja 305
- Opiskelijat kerran laskettuna 1 910
- Kurssilaisten kokonaismäärä 4 069

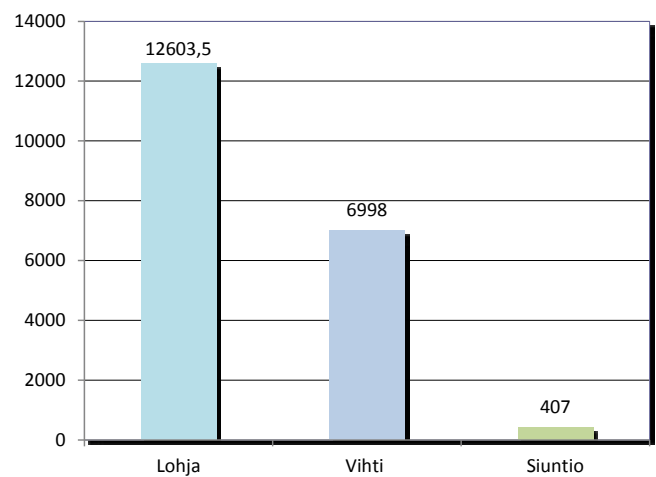
TOIMINTAKATTEEN EROTUS 2004-2015

ASUKASMÄÄRÄT KUNNITTAIN 2015

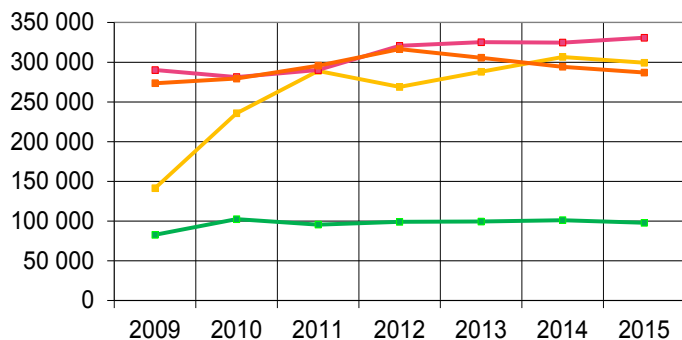

TOTEUTUNEET TUNTIMÄÄRÄT KUNNITTAIN 2015

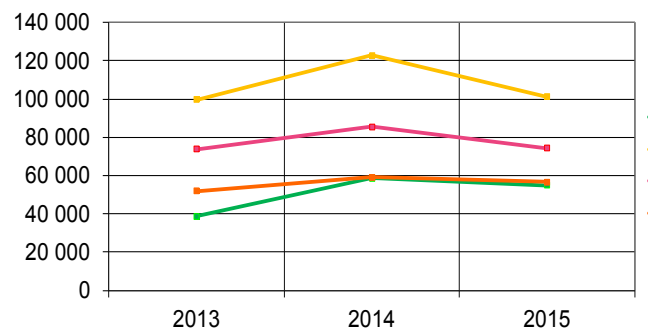
AINEOSASTOJEN KULUT VUOSINA 2009-2015

- Yhteiskunta
- Taide ja Liikunta
- Kielet ja Musiikki
- Taitoaineet

AINEOSASTOJEN TULOT VUOSINA 2013-2015

- Yhteiskunta
- Taide ja Liikunta
- Kielet ja Musiikki
- Taitoaineet

7. YHTEISKUNNALLISET AINEET JA ATK

Osastossa toteutetaan yhteiskunnallisten aineiden, psykologian sekä ihmissuhdetaitojen opetusalueita, lisäksi osastoon kuuluvat avoimen yliopiston ja ikäihmisten opetus, atk ja media sekä luennot. Suunnittelusta vastaavat rehtori, apulaisrehtori sekä viestintäteknologian opettaja apulaisrehtorin toimiessa osastonjohtajana.

TUNTIOPETTAJATAPAAMISET JA -KOULUTUKSET

Tuntiopettajatapaamisten ja koulutusten tarkoituksena on antaa tietoa opiston toiminnasta ja opettajien oman ainealueen asioista. Tapaamisissa opettajat myös tutustuvat toisiinsa ja vaihtavat ajatuksia työstään.

- 13.2.2015 Atk-opettajien suunnittelupäivä
- 9.4.2015 Ikäihmisten ryhmien opettajien suunnittelukokous
- 18.8.2015 Tuntiopettajakokous

OSASTON TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Yhteiskuntaosaston tavoitteet on asetettu koko opiston avaintulosten ja tulostavoitteiden mukaisiksi. Tärkeimpiä tavoitteita olivat laadukas osaamisympäristö, tunnettavuuden lisääminen mm. yhteistyökumppanien ja markkinoinnin avulla, talouden tasapaino ja tehokkaat toimintatavat sekä sujuva kuntayhteistyö. Opetushallitukselta anottua opintosetelirahoitusta käytetään vuosittain maahanmuuttajien, senioriväestön ja oppimisvaikeuksia kokevien opiskelijoiden kurssimaksun korvaamiseen, erityisopetusjärjestelyihin sekä kohderyhmän aktivoimiseen liittyviin kuluihin.

Hiiden Opisto on Turun avoimen yliopiston yhteistyöoppilaitos ja Yhteiskuntaosasto vastaa avoimen yliopiston kurssien monimuoto-opetuksesta. Kursseja järjestettiin oikeustieteen, kasvatustieteiden sekä ruotsin kielen aloilta, ja kaikki kurssit toteutuivat.

Opiston tavoitteena on erityisesti ikäihmisille suunnattujen opintojen avulla antaa mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja opiskelijan elämänlaadun, sosiaalisuuden ja aktiivisuuden ylläpitämiseen sekä ehkäistä syrjäytymistä. Ikäihmisten yliopisto -ryhmät kokoontuivat toimintavuoden aikana Nummella, Karisjärvellä, Vihdin kirkonkylässä ja Nummelassa sekä Voimaa viisauden vuosiin – ryhmät Lohjalla keskustassa ja Mäntynummella sekä Nummelassa. Koti-Nummelan muistipiiri jatkoi kylän historiallisen tiedon keräämistä jo kuudettatoista vuotta.

YHTEISKUNNALLISET AINEET

<i>Suunnitellut tunnit</i>	<i>1 055</i>
<i>Toteutuneet tunnit</i>	<i>1 025</i>
<i>Opiskelijoita</i>	<i>1 073</i>

*Osastonjohtaja Mirja Vehovuori
Osaston toimistosihiteeri Tarja Saarinen*

Yhteiskunnallisten aineiden, psykologian ja ihmissuhdetaitojen opetusalueiden luennot, retket ja lyhytkurssit toteutuivat hyvin. Osasto pysyi annetun talousarvion puitteissa ja henkilöstö koulututtui suunnitelmien mukaisesti TVT:n.

Yhteiskuntaosasto otti käyttöönsä Office365-palvelut, erityisesti Outlook ja Onedrive. Osaston tiedonkulku ja toimintatavat ovat vakiintuneet toimiviksi säännöllisten osastokokousten ja tehostetun sähköpostiviestinnän avulla. Yhteiskuntaosasto on olennainen osa Hiiden Opiston asiakaslehden toimitusta. Toimitus valmisti ja jakoi lehtiartikkelien käsikirjoitukset Office365 Onedrive-palvelussa. Some-markkinointi Facebookissa vakiintui yhdeksi markkinointikanavaksi ja osaston/opiston imagon ylläpitäjäksi.

VERKKO-OPETUS

Verkkokursseja tarjottiin atk ja median alalta. Yksi toteutunut kurssi, Kuvankäsittelyn perusteet, järjestettiin Moodle-oppimialustalla, jonka ylläpitäjänä toimi Sastamalan koulutusyhtymä (<http://moodle.sasky.fi/>).

Verkko-opetustarjonta:

Opettajan eväät I – opetussivusto
Kuvankäsittelyn perusteet verkossa

ATK JA MEDIA

Windows 8.1 -tietokoneiden ja tablettien käytön peruskurssit sekä valokuvauskurssit olivat erityisen suosittuja. Valokuvauksen syventävien kurssien tarjontaan lisättiin uusia viikonloppukursseja, jotka vetivät mukaan myös työikäisiä opiskelijoita. Videokuvauskurssi järjestettiin ja toteutui uutuusmediakurssina. Siuntion kunnan työntekijöille järjestettiin tilauskoulutusta Office2013-ohjelmiston käytössä ja Luksian (Lohja) opiskelijoille valinta-aineina graafista suunnittelua sekä valokuvauksen ja kuvankäsittelyn perusteita.

Opiston atk-luokka Luksiassa 2015. Eija Terävä

ATK JA MEDIA

<i>Suunnitellut tunnit</i>	<i>1 334</i>
<i>Toteutuneet tunnit</i>	<i>1 024</i>
<i>Opiskelijoita</i>	<i>640</i>

*Viestintäteknologian opettaja Eija Terävä
Ainealueen toimistosihiteeri Tarja Saarinen*

8. KIELTEN JA MUSIIKIN OSASTO

Kielten ja musiikin osaston opetusalueita ovat kielet ja musiikki. Osasto järjestää myös Yleisiä Kielitutkintoja. Yleisiä Kielitutkintoja järjestettiin suomen, englannin, espanjan, saksan, venäjän ja ruotsin kielissä; yhteensä ilmoittautuneita tutkintoihin oli 64. Uutena pidettiin suomen tenttijöille YKI - infoilta ennen suomen keskitason tenttejä.

Kielten opetusta järjestettiin 16 kielessä koko vuoden tai lukukauden kestoisina kursseina, lyhyt- ja intensiivikursseina. Kielten tarjonnassa oli myös yhteensä 10 kieli- ja kulttuuriluentoja. Edelleen on koettu tärkeäksi järjestää elokuussa oikean kielikurssin ja -tason löytämiseksi opinto-ohjaustilaisuus Minun Kielipolkuni.

Musiikin opetus jakautui musiikki- ja soitinopetukseen, orkestereihin, laulun opetukseen ja kuoroihin.

Osastossa vietettiin Tove Janssonin ja mummien juhluvuotta, joka vielä keväällä jatkui Vår i mumindalen ruotsin peruskurssilla. Syyskaudella käynnistyi uusi koko lukuvuoden kestävä teema UNESCO:n maailmanperintökohteita kielillä. Syksyllä tutustuttiin Etelä-Amerikan kohteisiin espanjaksi, Ranskassa erityisesti luontokohteisiin ja arkkitehtuuriin ranskaksi ja virtuaalimatalla Saksassa poikettiin myös maailmanperintökohteissa.

UUTUUKSIA OPETUSTARJONNASSA

Kielten uutuustarjonnassa englannissa oli nettienglantia peruskurssi sekä saksan keskustelukurssi ajankohtaisista aiheista. Saksan peruskurssilla lähdettiin myös mielikuvitusmatkalle Berliiniin. Suomen kurssien uutuuksia oli LAKE projektissa luku- ja kirjoitustaidon kurssi. Tutustumiskursseja järjestettiin lisäksi uutena tanskan ja kiinan kieleen.

Ranskan uutuuskurssit oli suunnattu kertausta kaipaaville kuten verbikertaus sekä ääntämiskurssi ja kertauspäivät ennen kauden alkua. Soirées françaises täyteen menneen kurssin kolmen illan aiheina olivat gastronomia, kuuluisat henkilöt kuten Chanel sekä chansonit ja ihanat ranskalaiset puutarhat. Joulunviettoonkin tutustuttiin ranskaksi. Lohjalla alkoi lisäksi koko vuoden kestävä ranskan alkeet päiväkurssi aloittelijoille. Espanjan uutuuksia olivat kertauspäivät ennen kauden alkua ja espanjaa musiikin avulla.

Kielten kulttuuriluennoilla sukellaan syvemmälle maan tapoihin ja tutustutaan eri alueisiin ja kaupunkeihin. Kulttuuriluennot ovat olleet erittäin suosittuja ja niitä järjestettiin jälleen espanjan, italian, ranskan, latinan, kiinan ja englannin kielissä. Latinan luentojen suosio jatkui ja osa kiinnostuneista jäi jonoon. Keväällä luennon aiheena oli Latinan vaiheita Suomessa, syksyllä tutustuttiin Latinan lentäviin lauseisiin ja niiden historiaan. Italian luennolla tutustuttiin Italian murteisiin. Espanjan luento vei meidät Baskimaahan. Ranskan luennolla tutustuttiin UNESCO:n kohteisiin kuten Avignonin ja Chartres'n kaupunkeihin. Englannin luennoilla lähdettiin nojatuolimatkalta Walesiin. Kiinan luennolla tutustuttiin kiinalaiseen kulttuuriin. Kaukasus - kielten vuoristo -luennolla kuultiin alueen historiasta ja kulttuurista.

KIELTEN JA MUSIIKIN OSASTO

Suunnitellut tunnit	6 588
Toteutuneet tunnit	6 088
Opiskelijoita	3 798

Musiikissa tarjottiin uutena Lohjalla Vanhat koululaulut ja maakuntalaulut -kurssia, mutta kurssille ei ilmoittautunut riittävää määrää opiskelijoita. Kitarasäestyskurseilla löytyy nyt myös eri tasoja.

TUNTIOPETTAJATAPAAMISET

Erilaisissa osaston tapahtumissa kohtaavat opiskelijat ja osaston opettajat. Kevätkaudella järjestettiin jälleen kurssisuunnittelupalaverit osaston opettajien kanssa sekä kevään päätöstilaisuus hyvän ruoan merkeissä Kirkkonummella. Syyskauden päätöstilaisuudessa kuullimme mm. ranskankielisen luennon UNESCO:n Ranskan maailmanperintökohteista.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Osaston tavoitteena oli mm. tarjota korkeatasoista, aikaansa seuraavaa opetusta ja lisätä tunnettavuutta tapahtumia ja kulttuuriluentoja järjestämällä. Nämä tavoitteet toteutuivat hyvin esim. useiden uutuuskurssien, teemojen ja kieli- ja kulttuuriluentojen muodossa. Maahanmuuttajille järjestettiin LAKE projektin puitteissa useita suomen kielen kursseja, uutena esim. luku- ja kirjoitustaidon kurssi. Kirjan vuosi näkyi tarjonnassa mm. Venäläisen kirjallisuuden klassikot tutuiksi - kurssilla, joka ei kuitenkaan kiinnostanut venäjän opiskelijoita.

Kaksin - kielet kierto! projektia jatkettiin maahanmuuttajien ja suomalaisten vapaamuotoisilla kokouksilla sekä kahdella yhteistapaamisella syksyllä ja keväällä. YKI-tenttejä järjestettiin 4 kertaa vuodessa ja suomen keskitason tentit täyttyivät, joten kaikki eivät mahtuneet mukaan. Osaston tuntiopettajille järjestettiin tapaamisia/koulutustilaisuuksia sekä kurssisuunnittelupäivät keväällä.

TAPAHTUMAT:

- Minun kielipolkuni – opinto-ohjaustilaisuus 19.8. Lohja
- Kaksin - kielet kierto 9.4. ja 1.10.

Opettajien kevätkauden päättäjäiset
Bistro o Mat -ravintolassa

Osastonjohtaja Soile Lundqvist
Kieltenopettaja Anja Odell
Osaston toimistos sihteeri Ritva Karhu

9. TAITOAINEIDEN OSASTO

Taitoaineiden osasto vastaa käsityön kotitalouden, terveyskasvatuksen, ensiavun sekä puutarhanhoidon opetuksesta. Kurssit kattavat erilaisia arjessa selviytymisen taitoja. Valmistamme ja korjaamme esineitä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Käden taitojen kurssit antavat myös välineitä itseilmaisuun ja oman elämän hallintaan. Kurseilla kohdataan, keskustellaan ja opitaan myös muilta. Taitoaineissa järjestetään pitkäjänteisiä, koko vuoden kestäviä kurseja sekä lyhyt- ja viikonloppukurseja.

KÄSITYÖN TAITEEN PERUSOPETUS

Käsityön taiteen perusopetusta järjestetään sekä lapsille että aikuisille. Opintoissa noudatetaan Opetushallituksen visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän mukaan laadittua opetussuunnitelmaa. Opetus on tavoitteellista ja pitkäjänteistä, opinnot kestävät 3,5-4 vuotta. Opetussuunnitelma sisältää monipuolista perehtymistä käsityön eri osa-alueisiin, lähtökohtana on oma persoonallinen ja luova ilmaisu

Käsityön taiteen perusopetus	Pidetyt tunnit 2015 kevät	Pidetyt tunnit 2015 syksy	Opiskelijat 2015 kevät	Opiskelijat 2015 syksy
Aikuisten käsityön taiteen perusopetus, Lohja	36	35	10	11
Lasten käsityökoulu Hiisi, Lohja	45	-	5	-
Lasten käsityökoulu Hiisi, Vihti	39	36	9	12

Perhonsidontakurssilla käytetään luonnon materiaaleja, kuten linnun sulkia ja eläinten karvoja.
Kuva: Anja Aalto

TAITOAINEIDEN OSASTO

Suunnitellut tunnit 5 984
Toteutuneet tunnit 5 376
Opiskelijoita 2 406

TUNTIOPETTAJATAPAAMISET JA KOULUTUSTILAISUUDET
Osaston tuntiopettajatapaamisissa opettajat tapaavat kollegoitaan ja saavat tietoa omaan ainealueensa sekä koko opiston asioista. Yhteisiä tilaisuuksia järjestettiin seuraavasti:

- 12.5. Koulutusilta, aiheena omat kotisivut. Kouluttajana Sari Pankkonen
- 18.8. Tuntiopettajakokous
- 2.12. Vierailu kierrätysmateriaaleista tekstiilejä valmistavassa tehtaassa, Globe Hopessa Nummelassa. Sen jälkeen yhteinen joulukahvi opistotalolla.

NÄYTTELYT, TEEMAPÄIVÄT JA TAPAHTUMAT

Tilaisuuksissa pääsee tutustumaan taitoaineosaston toimintaan ja näkee opiskelijoiden ja opettajien työn tuloksia. Paikalla saa myös opintoneuvontaa ja vastauksia kysymyksiin.

- 14.3. Linnunpönttötalkoot Nummelassa, yhteistyössä Vihdin luonto ry:n kanssa
- 8.4.-21.4. Käsityön taiteen perusopetusryhmän näyttely Elämän koukeroita – huoneentauluja, Lohjan Opistotalon käytävässä
- 14.-19.4. Lohjan kevätnäyttely Lohjan kirjaston Linderin salissa
- 18.-19.4. Vihdin kevätinäyttely työväentalo Rientolassa Nummelassa
- 12.-13.12. Taitopajat Lohjan Menneen Ajan Joulumarkkinoilla

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Taitoaineosasto on asettanut tavoitteensa koko opiston tulostavoitteiden mukaisiksi. Tärkeimpiä tavoitteita olivat korkeatasoinen opetus, ajankohtainen opetustarjonta, talouden tasapaino, tehokkaat toimintatavat sekä henkilöstön hyvät työskentelyedellytykset. Osastossa suuren osan opetuksesta antavat pätevät tuntiopettajat, jotka ovat oman ainealueensa asiantuntijoita. Opettajien kesken järjestetään tapaamisia, heille tiedotetaan koulutustilaisuuksista sekä tuetaan heitä työssään. Tavoitteet taitoaineiden opetukseen soveltuvista tiloista eivät ole toteutuneet. Taitoaineissa tarvitaan luokkatilaa joka soveltuu mm. huovutuksen ja värjäyksen sekä ompelun opettamiseen sekä riittävän suurta kutomotilaa.

Osastonjohtaja Anja Aalto, vs. Sari Kymäläinen
Taitoaineiden opettaja Sari Kymäläinen,
vs. Annamari Pyöriä
Osaston toimistos sihteeri Tuula Vartiainen

Taiteen ja liikunnan osaston opetusalueita ovat liikunta, kuvataiteet, näyttämötaiteet, tanssi sekä muu koulutus. Taiteen ja liikunnan aineissa järjestetään pitkäjänteisiä, koko vuoden kestäviä kursseja sekä lyhyt- ja viikonloppukursseja. Suunnittelusta vastaavat osastonjohtaja ja päätoiminen opettaja.

Keväällä Tanssi- ja musiikkigaala järjestettiin tuttuun tapaan keväällä Laurentius salissa Lohjalla. Ohjelma koostui koko opiston tanssi- ja musiikkikurssien valloittavista esityksistä. Kuvataidenäyttelyjä oli kaiken kaikkiaan kolme: Lohjalla, Vihdissä ja Karjalohjalla. Näyttelyt ovat iso osa opiskelijoiden oppimisprosessia sekä tärkeä nähyksi tuleminen paikka.

Syksyllä Liikunnan ja tanssin kurssitarjonnassa uutuuksena aloitti Bailamama Woman sekä Äiti ja vauva väri- ja liikekylpy-kurssi. Kuvataiteen uutuuksia olivat kohopainon ja väriopin kurssit. Myös muotokuvamaalauksesta saatiin tänä vuonna oma lyhytkurssinsa. Loppusyksyä 2015 väritti Hiiden Opiston päärakennuksen purkaminen, muutto väistötiloihin ja opetuksen uudelleen järjestely.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Taiteen ja liikunnan osasto on asettanut tavoitteensa koko opiston tulostavoitteiden mukaiseksi. Tärkeimpiä tavoitteita olivat korkeatasoinen opetus ja laadukas osaamisympäristö, henkilöstön hyvinvointi ja koulutus sekä osastobudjetin tarkoituksenmukainen käyttö. Kuvataiteen perusopintojen opiskelijamäärä nousi ja kaiken kaikkiaan kurssilaisten määrä on noususuhdanteinen ja peruuntuneiden kurssien määrä alhainen.

TAPAHTUMAT JA TEEMAPÄIVÄT

- 12.4.2015 Tanssin opetuksen osalta kevät hui-pentui Tanssi- ja musiikkigaalaan Laurentius-salissa.
- 21.4-25.4 Kevätnäyttely Lohjalla
- 4.5-22.5 Kevätnäyttely Vihdissä
- 10.4-29.4 Kevätnäyttely Karjalohjalla
- 8.8.2015 Lohjan Kesä Tanssii festivaali yhteistyössä Lohjan kaupungin kulttuuritoimen, Lohjan Kesä Ry:n, tapahtumakoordinaattorina toimi Elise Malmivirta

TUNTIOPETTAJATAPAAMISET JA -KOULUTUKSET

- 18.8.2015 Tuntiopettajatapaaminen

Vihdin kuvataidenäyttely 2015. Kuva: Maija Junno

KUVATAITEET + MUUT:

Suunnitellut tunnit	3 067
Toteutuneet tunnit	2 940
Opiskelijoita	907

LIIKUNTA JA TANSSI

Suunnitellut tunnit	3 940
Toteutuneet tunnit	3 767
Opiskelijoita	3 618

Osastonjohtaja Ilona Kauppinen
Ainealueen toimistos sihteeri: Ritva Karhu

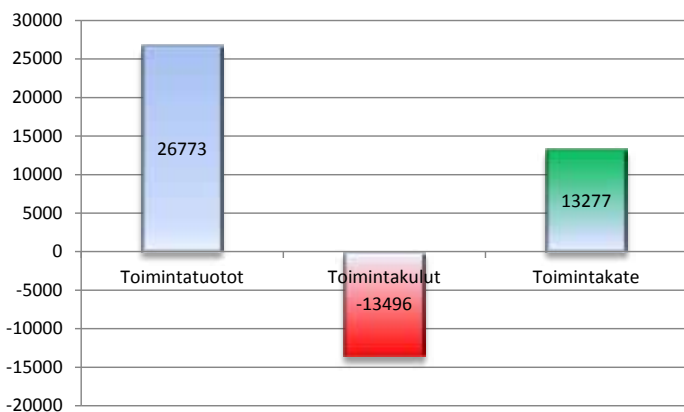
Taideaineiden opettaja Maija Junno
Ainealueen toimistos sihteeri: Kaisa Hannula

Hiiden Opisto tarjoaa kunnille, yrityksille ja yhteisöille koulutuspalveluja. Tilaajan kanssa yhteistyössä räätälöity koulutus suunnitellaan ja toteutetaan yrityksen tai yhteisön tarpeet huomioiden. Koulutuksia voidaan järjestää myös useamman organisaation yhteishankkeina.

Opisto käyttää kouluttajina omia opettajiaan ja muita eri alojen asiantuntijoita. Koulutus voidaan järjestää nopeasti ja joustavasti tilaajan toivomana ajankohtana joko opiston tai työyhteisön omissa tiloissa tai muussa sopivassa paikassa. Tilauskoulutuksessa suosittuja kursseja ovat mm. kielikurssit, atk-kurssit, hygieniapassikoulutukset, ensiapukoulutukset, työyhteisökoulutukset sekä erilaiset virkistyskurssit.

Hiiden Opisto jatkaa edelleen yhteistyötä Lohjan kaupungin henkilöstökouluttajana mm. tietotekniikan osalta. Opisto tarjoaa myös Luksian toisen asteen opiskelijoille valinnaisia opintoja tilauskoulutuksena koko lukuvuoden ajan. Yhteistyötä on kehitetty myös Vihdin seurakunnan kanssa, ja Hiiden Opisto toimii suomen kielen opetuksen tarjoajana Vihtiin vuonna 2015 perustetuille vastaanottokeskuksille. Yhteistyökumppanina on toiminut myös Siuntion kunta, jolle Hiiden Opisto on järjestänyt Office-ohjelmien henkilöstökoulutusta. Hiiden Opisto on syventänyt myös yhteistyötä peruskoulujen kanssa tarjoamalla hygieniapassin suoritusmahdollisuutta peruskouluille, ja jo toista vuotta on käynnissä koulutusyhteistyö Källhagenin yläasteen kotitalousopetuksen kanssa.

TILAUSKURSSITOIMINNAN TOIMINTAKATE 2015

POIMINTOJA TILAUSKOUKUTUKSISTA 2015

Luksia-ammattiopiston valinnaisia 2015:

- Kirjansidonta
- English for social and health care students
- Venäjän aakkoset ja alkeet
- Kuvankäsittelyn perusteet
- Valokuvauksen perusteita

Siuntion kunnan henkilöstökoulutuksia

- Office2013 perus- ja syventävä koulutus
26.11.-4.12.2015

Vastaanottokeskuksen koulutuksia

- Suomen alkeet - finnish for foreigners, VOK
Riuttaranta, Vihti, 4 ryhmää lukuvuoden ajan.

Muita koulutuksia

- Hygieniapassit A, B ja C
- Hygieniapassi Källhagen

Hiiden Opisto julkaisi vuoden 2015 aikana tilauskoulutus-toimintaa esittelevän opinto-oppaan.

Toteutuneet tunnit 237
Opiskelijoita 69 (ei sisällä koululaisia)

Suunnittelija-tiedottaja Kaisa Hannula

12. MAAHANMUUTTAJAOPETUS

KIELIKURSSIT

Suomenkurssija järjestettiin vuonna 2015 yhteensä 17 kurssia tasoilla A1-A2, alkeet – peruskurssi 2, joista 7 pidettiin osana Opetushallituksen rahoittamaa laatu- ja kehittämishanketta. Perinteisten viikottain kokoontuvien ryhmien lisäksi ohjelmaan lisättiin intensiivikursseja sekä luku- ja kirjoitustaidon kurssi. Kaikki suunnitellut suomenkurssit toteutuivat, ja toivotut intensiivikurssit vastasivat selvään tarpeeseen. Lisäksi suomea saattoi harjoitella tandem-periaatteella ”Kaksin kielet kierto!” –projektissa. Yleiset kielitutkinnot ovat osa Hiiden Opiston maahanmuuttajaopetusta (ks. 14).

MUITA KURSSEJA MAAHANMUUTTAJILLE

Lohjalla ja Nummelassa pidettiin kussakin ”Leivotaan pullaa” –iltapäiväkurssi, jotka vetivät keittiön täyteen erikielisiä leipojia. Yhteiskuntataitoja opetettiin uudella 6 oppitunnin kurssilla Lohjalla ja Nummelassa, jolla opiskelijat saivat käytännönläheistä opastusta asioiden hoitamiseen Suomessa. Myös maahanmuuttajien oma valokuvauskurssi huhtikuussa 2015 oli Hiiden Opistossa lajissaan ensimmäinen. Kurssin aikana otettuja valokuvia käytettiin myös seuraavan lukuvuoden maahanmuuttajien opinto-oppaan kuvituksessa. Syyskaudella kokoontui viikottain maahanmuuttajien liikuntaryhmä. Tunneilla jumpattiin, tanssittiin ja tutustuttiin Lohjan liikuntakeskuksen toimintaan.

KULTTUURIKAVERITOIMINTA

Hiiden Opisto järjesti yhteistyössä Lohjan yleisen kulttuuritoimen kanssa kurssin, jonka tavoitteena oli kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien kohtaaminen kulttuurin merkeissä ja rohkaista maahanmuuttajia tutustumaan asuinpaikkakuntaansa. Ryhmä on kurssin aikana ja sen jälkeen käynyt ahkerasti mm. konserteissa ja teatterissa Lohjalla eri kokoonpanoissa.

Hiiden Opisto osallistui Syyriasta Lohjalle asetuneille pakolaisille järjestettyyn infoiltpäivään lokakuussa. Hiiden Opistoa edustivat Torsti Salonen, joka kertoi Lohjan historiasta, nykypäivästä ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista, ja Virpi Juvonen-Kugge, joka esitteli opiston kurssitarjontaa.

Opisto järjesti 26.11. 2015 kaikille avoimen Kansainvälisen illan Lohjan lukiolla. Ohjelmasta ja herkuista vastasivat pääosin opiston kulttuurikaveriryhmä ja Sonia Sotomayor Rosazzan espanjanryhmä, tarjoilua hoitivat Kirkniemi-Teutarin martat. Tilaisuuteen osallistui lähes 200 vierasta. Lukuisat maat läheltä ja kaukaa olivat edustettuina, samoin sukupolvet vauvasta vaariin.

Maahanmuuttajille suunnatut kurssit koottiin edellisen lukuvuoden tapaan omaan opinto-oppaaseen, joka koottiin ja painettiin osana Opetushallituksen rahoittamaa laatu- ja kehittämishanketta.

Toteutuneet tunnit
Opiskelijoita

334
132

Hakekoordinaattori Virpi Juvonen-Kugge

13. HANKKEET

1. MAAHANMUUTTAJAOPETUKSEN KEHITTÄMINEN, LAKE / LEARN AND LINK

Opetushallitus myönsi Hiiden Opistolle laatu- ja kehittämisrahoistaan 19 000 € maahanmuuttajaopetuksen kehittämistyöhön vuosille 2013-2015. Opiston projektikoordinaattorina hankkeessa toimi FK Virpi Juvonen-Kugge. Hankkeen puitteissa laajennettiin maahanmuuttajille suunnatun opetuksen tarjontaa opistossa. Hanke jatkuu uuden rahoituksen turvin 2016-2018.

2. OPINTOAVUSTUS MAAHANMUUTTAJILLE JA SENIOREILLE

Senioreiden atk-opintoja on tuettu OKM:n Hiiden Opistolle myöntämällä opintoavustusrahoituksilla viime vuosina. Myös lukuvuonna 2015 opisto myönsi ikäihmisten atk-opetukseen osallistuville sekä maahanmuuttajille kurssimaksualennuksia.

14. TAPAHTUMAT JA TEEMAPÄIVÄT 2015

14.3.	Linnunpönttötalkoot	Nummela
10.4.-29.4.	Karjalohjan kuvataidenäyttely, kulttuurivintti	Karjalohja
11.4.	Tanssi- ja musiikkigaala, Laurentius-sali	Lohja
11.4.-12.4.	Vihdin kevätnäyttely, työväentalo Rientola	Nummela
14.4.-18.4.	Lohjan kevätnäyttely, Pääkirjasto	Lohja
21.4.-25.4.	Lohjan kuvataidenäyttely, Pääkirjasto	Lohja
25.4.	Tammelan ylänkö – Etelä-Suomen erämaa	retki
4.5.-22.5.	Nummelan kuvataidenäyttely, Pääkirjasto	Nummela
16.5.	Jean Sibeliuksen syntymästä 150 vuotta – Tuusulanjärven musiikillisia kulttuurimuistoja	retki
6.6.	Lohjan kirjallisuusseminaari, Kässä taidetalo	Lohja
19.8.	Opinto-ohjausta kieliin: Minun kielipolkuni	Lohja
29.-30.8.	Päivölän 19. kirjallisuuspäivät - Ihmisen elämästä	Nummela
19.9.	Saaristokaupunki Parainen	retki
1.10.	Kaksin - Kielet kierto	Lohja
10.10.	Historiallinen Rauma	retki
12.-13.12.	Lohjan Menneen Ajan Joulumarkkinat, Taitopajat museon navetassa	Lohja

15. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS JA LAATU

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus. (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632)

Lakitekstiä kunnioittaen Hiiden Opiston ylläpitämislupa uusittiin 1.1.2013 Opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta. Uudessa ylläpitämisluvassa opiston opetustehtävä on määritelty seuraavasti: Hiiden Opisto järjestää opetusta, jonka painopisteet ovat yhteiskunnallisiin aineisiin, kulttuuriin, käyttäytymiseen ja kasvatukseen liittyvissä opinnoissa, kielissä, taito- ja taideaineissa sekä terveyttä edistävissä opinnoissa. Opisto järjestää koulutusta maahanmuuttajille.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta opistossa mitataan mm. yhteistyökumppanien määrällä, asiakastyytyväisyyskyselyillä, vuosittaisella opiskelija- ja opetustuntimäärällä ja medianäkyvyysmittarilla. Tietoa onnistumisista ja kehittämiskohteista saadaan myös vuosittaisin suoritettavan kurssiarviointin kautta. Kautta linjan kyselyt ja mittarit ovat tuoneet esiin opisto-opintojen merkityksen arkisen hyvinvoinnin lisääjänä.

15.1. LAATU

Opistolla on käytössä useita kvantitatiivisia laatumittareita, joilla mitataan vaikuttavuutta, kehittymistä, toiminnan laajuutta ja taloudellisuutta. Laatumittarit on otettu käyttöön opistotoiminnan laaduntarkkailutyön tuloksena – ja ne perustuvat pääosin Eurooppalaiseen laatukäsikirjamalliin (EFQM). Toiminnan laatua tarkkaillaan myös opiston kehittämissuunnitelmien tavoitteiden toteutumista seuraamalla.

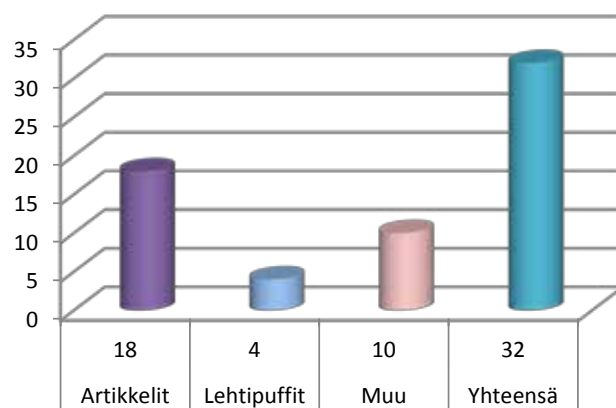
Hiiden Opiston osaamistiimi käynnisti vuonna 2011 valmistuneen viestintäsuunnitelman päivittämisen.

15.2. YHTEISTYÖKUMPPANIT 2015

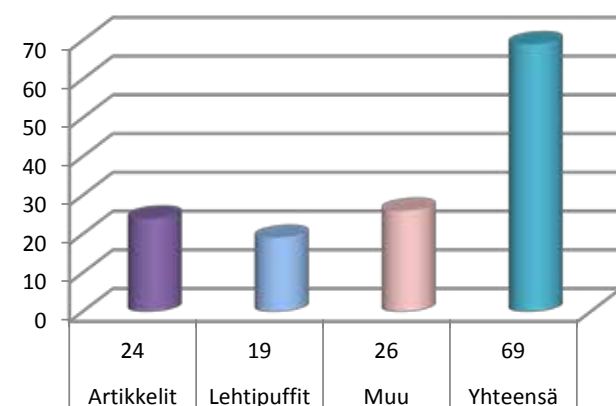
- Funka
- Helsingin ikäihmisten yliopisto
- Hope ry.
- Jyväskylän Yo:n kielitieteen laitos
- Lohjan kiviharrastajat ry.
- Lohjan kulttuuripalvelut
- Lohjan Liikuntakeskus
- Lohjan Monitoimikeskus
- Lohjan seudun osakesijoittajat ry.
- Lohjanseudun kuvataidekoulu
- Lohjan seudun mielenterveysseura
- Luksia ammattiopisto
- Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto
- MLL Uudenmaan piiri
- Nummelan Martat ry.
- Octopus
- OPH
- OpinOvi LU
- Promentor
- Päivölän virkistyskoti
- Pääkaupunkiseudun opistot
- Rytmiomena
- Sibelius Juhlavuosi -työryhmä
- Suomen mielen-terveysseura
- Taito Uusimaa
- Tanssikoulu Un Dos Tres
- Turun avoin yliopisto
- Wahren Opisto
- Vihdin Kalevalaiset Naiset ry
- Vihdin kivikoruharrastajat ry.
- Vihdin kunnankirjasto
- Vihdin liikuntapalvelut
- Vihdin luonto ry.
- Vihdin vanhusten tuki ry
- Vihti - Karkkilan osakesäästäjät ry.

15.3. MEDIANÄKYVYYS 2015

Lohjan paikallislehdet

Vihdin paikallislehdet

15.4. ASIAKASTYYTYVÄISYYS JA TUNTIOPETTAJIEN TYÖTYTYVÄISYYS

	ASIAKAS- TYTYTYVÄISYYS	TUNTIOPETTAJAN TYÖTYTYVÄISYYS
2010	3,82 / 4	3,28 / 4
2012	-	3,22 / 4
2014	-	3,33 / 4
2015	-	-

15.5. KURSSIARVIOINNIT 2007-2015

	TAVOITE	TULOS
2007	4,6 / 5	4,8 / 5
2008	4 / 5	4,6 / 5
2009	4 / 5	4,7 / 5
2010	4 / 5	4,6 / 5
2011	-	3,1 / 4
2012	-	3,5 / 4
2013	-	3,6 / 4
2014	-	3,5 / 4
2015	-	3,6 / 4

15.6. TUTKINTOTAVOITTEINEN KOULUTUS JA SUORITETUT TUTKINNOT

Yleiset kielitutkinnot ovat aikuisille suunnattuja kielitaitotutkintoja jotka mittaavat kielen osaamista. Tutkinnon suomen tai ruotsin kielen todistuksella voi osoittaa myös Suomen kansalaisuuden saamiseksi edellytettävää kielitaitoa.

YKI-tentit Hiiden Opistossa 2015

24.01.2015	suomi	keskitaso
28.03.2015	englanti	keskitaso
28.03.2015	venäjä	perustaso
11.04.2015	suomi	keskitaso
29.08.2015	suomi	keskitaso
24.10.2015	englanti	keskitaso
07.11.2015	suomi	keskitaso
14.11.2015	ruotsi	keskitaso
14.11.2015	espanja	keskitaso
14.11.2015	saksa	keskitaso

Yleiset kielitutkinnot 2008-2015

KIELI	VUOSI	TUTKIN- NON TASO	ILMOIT- TAUTU- NEITA	TENT- TIJÖITÄ PAIKALLA	
suomi	2008	keskitaso	37	31	
	2009	keskitaso	20	18	
	2010	keskitaso	35	31	
	2011	keskitaso	36	32	
	2012	keskitaso	45	37	
	2013	keskitaso	43	40	
ruotsi	2014	keskitaso	47	41	
	2015	keskitaso	44	39	
	2008	keskitaso	6	6	
	2009	keskitaso	4	3	
	2011	keskitaso	3	3	
	2012	keskitaso	2	2	
svenska	2013	keskitaso	2	2	
	2014	keskitaso	2	1	
	2015	keskitaso	3	3	
	2008	keskitaso	1	1	
	englanti	2008	keskitaso	2	1
		2009	perustaso	1	1
espanja	2009	keskitaso	2	1	
	2010	keskitaso	7	5	
	2011	keskitaso	11	9	
	2011	perustaso	1	1	
	2012	keskitaso	8	7	
	2013	perustaso	1	1	
	2013	keskitaso	8	8	
	2014	perustaso	1	1	
	2014	keskitaso	6	4	
	2015	keskitaso	14	13	
	2008	keskitaso	2	2	
saksa	2011	perustaso	1	1	
	2013	perustaso	1	1	
	2015	keskitaso	1	1	
venäjä	2008	keskitaso	1	1	
	2015	keskitaso	1	1	
	2009	keskitaso	1	1	
ranska	2013	perustaso	1	1	
	2014	perustaso	1	1	
	2015	perustaso	1	1	
	2011	perustaso	1	1	
	2013	perustaso	2	2	
2013	keskitaso	1	0		

MODUULI	2008	2009	2010	2011	2014	2015
A-Esitysgrafiikka	3	2	2	4		2
A-Tekstinkäsittely	2	2			4	
A-Taulukkolaskenta	1	2	4	1	5	2
A-Internet	5		1			4
A-Käyttöjärjestelmä ja tiedonhallinta	1	3	5		4	2
A-Tietotekniikan perusteet	10		3			

Taiteen perusopetus 2006-2015

KÄSITYÖN TAITEEN PERUSOPETUS	ALOIT-TANEITA	SUORIT-TANEITA
Kokeileva käsityö - Käsityön taiteen perusopetus aikuisille 2006-2010	13	6
Kokeileva käsityö - Käsityön taiteen perusopetus aikuisille 2010-2014	13	6
Käsityökoulu Hiisi - Käsityön taiteen perusopetus lapsille 2007-2012	15	7
Kokeileva käsityö - Käsityön taiteen perusopetus aikuisille 2014-2018	11	-
Käsityökoulu Hiisi - Käsityön taiteen perusopetus lapsille 2012-2017	13	-

KUVATAITEEN PERUSOPETUS	ALOIT-TANEITA	SUORIT-TANEITA
Kuvataiteen peruskurssi I-III / 2006-2009 Lohja	20	15
Kuvataiteen peruskurssi I-III / 2008-2011 Nummela	20	14
Kuvataiteen peruskurssi I-III / 2009-2012 Lohja	16	10
Kuvataiteen peruskurssi I-III / 2011-2014 Nummela	17	7
Kuvataiteen peruskurssi I-III / 2012-2015 Lohja	10	10

Hiiden Opistolla on oikeus antaa **käsityön taiteen perusopetusta** yleisen oppimäärän mukaan sekä lapsille että aikuisille. Opetus perustuu Opetushallituksen visuaalisten taiteiden yleisen oppimäärän mukaan laadittuun opetussuunnitelmaan. Opetus on tavoitteellista ja pitkäjänteistä, opinnot sisältävät omatoimista työskentelyä. Lähtökohtana on tutkiva oppiminen, jossa suunnittelu ja tiedon keruu pohjautuvat opiskelijan omaan kokemusmaailmaan.

Opintoihin sisältyy itsenäistä työskentelyä, johon liittyy erilaisia oppimistehtäviä. Yksilötehtävien lisäksi opiskelijat tekevät ryhmäprojekteja, joissa opiskelija kokee yhteisöllisyyden merkityksen oppimisessa. Opinto-ohjelmaan kuuluu lisäksi valinnainen kurssi, luentoja, näyttelykäyntejä sekä vierailuja käsityöläisten ja taiteilijoiden luona. Opintosuoritukset kirjataan opintokirjaan.

Oppimisprosessista valmistetaan henkilökohtainen portfolio. Portfolion avulla opitaan näkemään työn koko prosessi aina suunnittelusta arviointiin. Portfolion avulla työn taustat, suunnittelu- ja valmistusprosessi sekä materiaalivalinnat avautuvat paremmin myös arvioinnissa. Viimeisen lukukauden aikana opiskelijat suunnittelevat ja valmistavat lopputyön sekä järjestävät näyttelyn tai muun vastaavan projektin. Opiskelija saa opinnoistaan todistuksen.

Kuvataiteen perusopetuksessa on keskeistä visuaalisen yleissivistyksen, ajatteluvälineiden, havaintokyvyn ja luovuuden vahvistaminen. Opiskelu luo edellytyksiä kuvataiteen jatko-opinnoille, elinikäiselle harrastamiselle ja visuaalisen kulttuurin kehittämiselle.

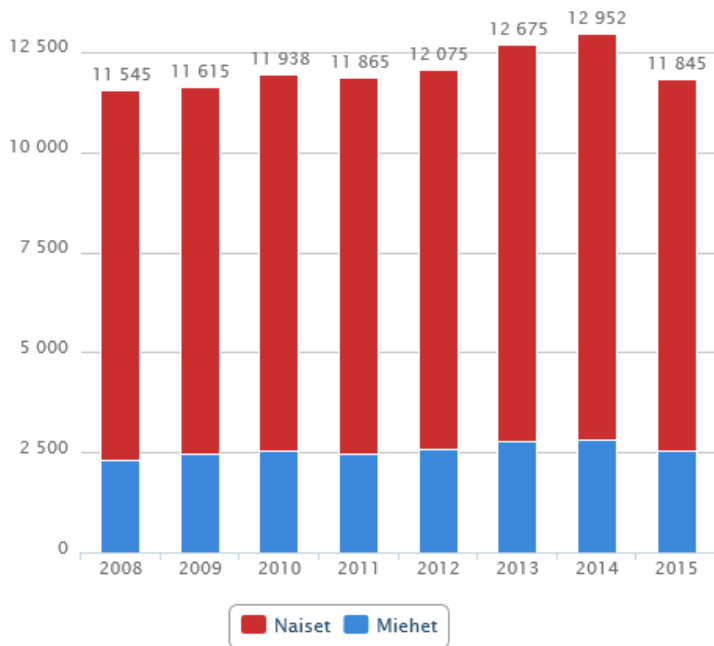
Kuvataiteessa taiteen perusopetusta annetaan joko yleisen tai laajan oppimäärän mukaan. Mahdolliset varhaisiän ja aikuisten opinnot päätetään koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa.

Yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Kuvataiteen lisäksi taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän visuaalisia taiteita ovat arkkitehtuuri, audiovisuaalinen taide ja käsityö. Näillä visuaalisten taiteiden taiteenalojen oppimäärillä on sekä kaikille yhteiset että taiteenaloittaiset tavoitteet.

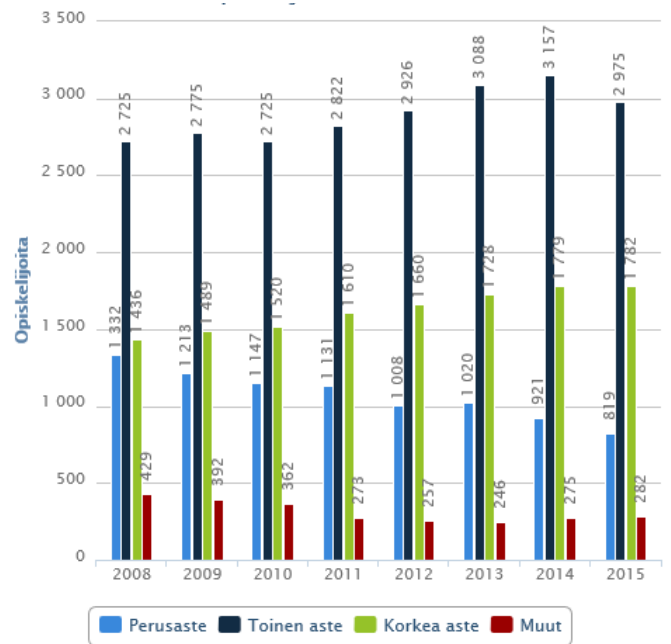

15.7. OPISKELIJAT HIIDEN OPISTOSSA 2015

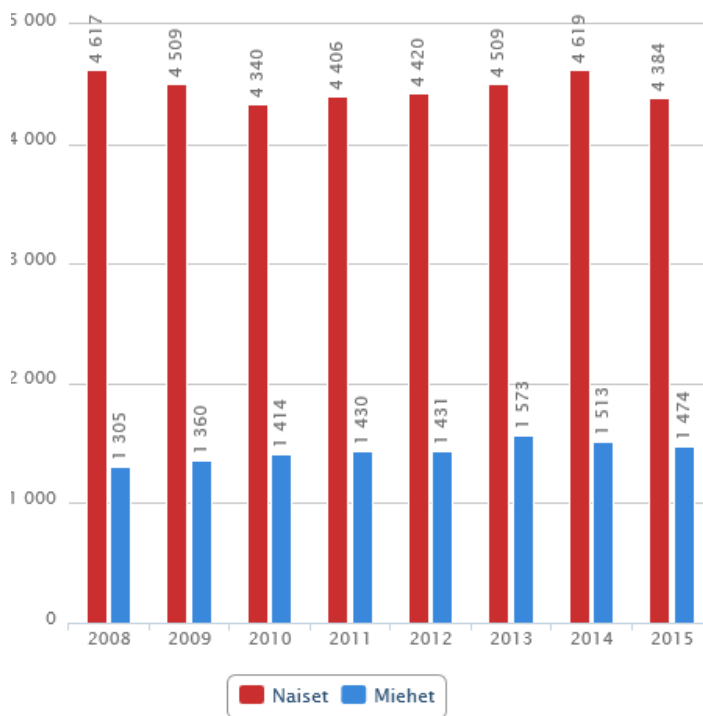
Kurssilaisten määrän kehitys 2008-2015

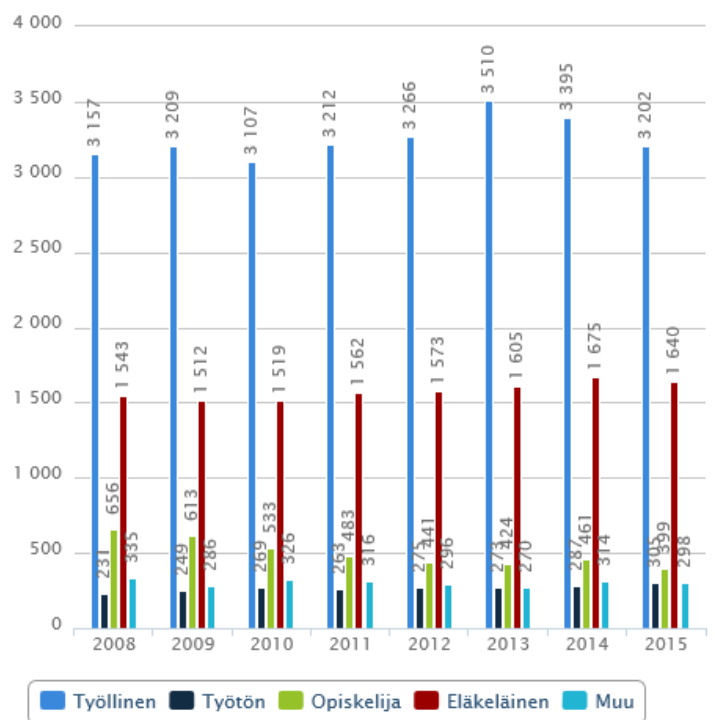
Opiskelijoiden koulutustaustat 2008-2015

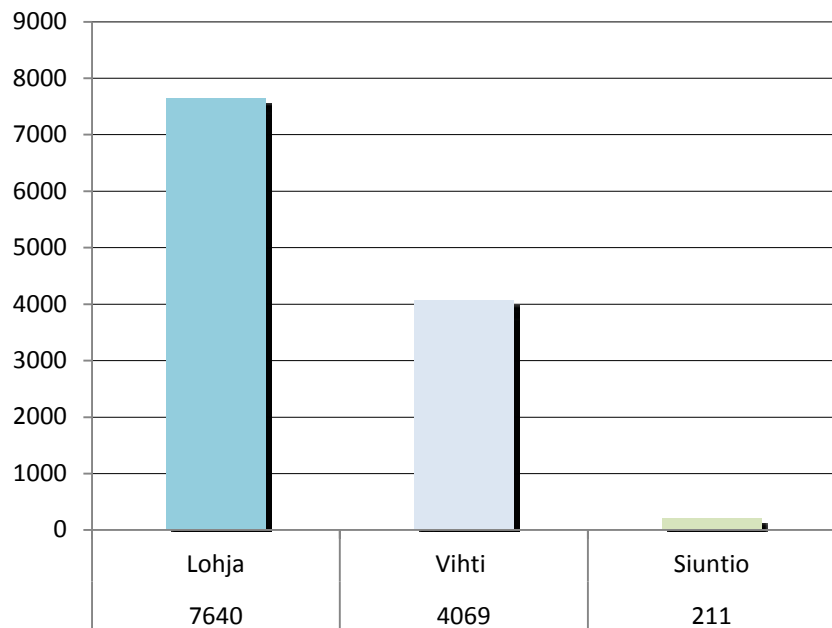
Kurssilaisten sukupolijakauma 2008-2015

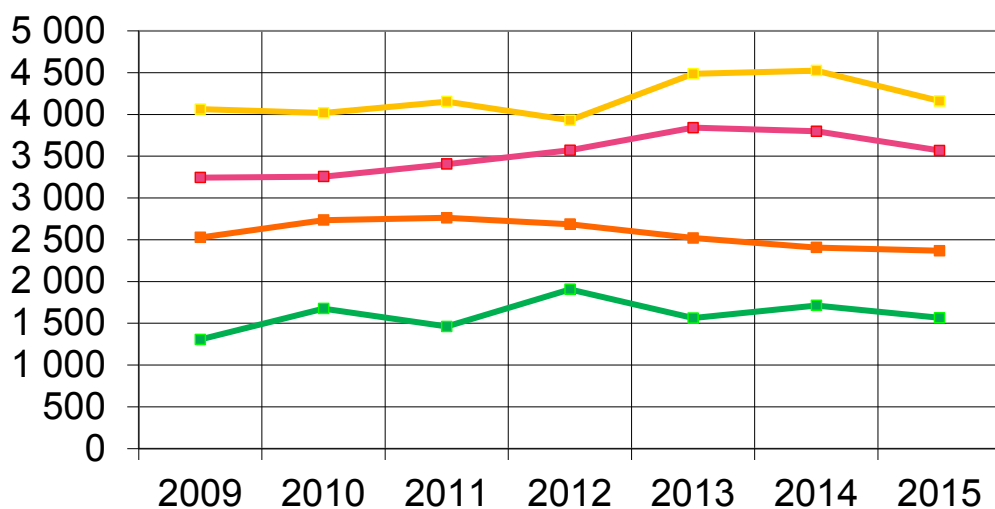
Opiskelijoiden pääasiallinen toiminta 2008-2015

Kurssilaisten määrät kunnittain 2015

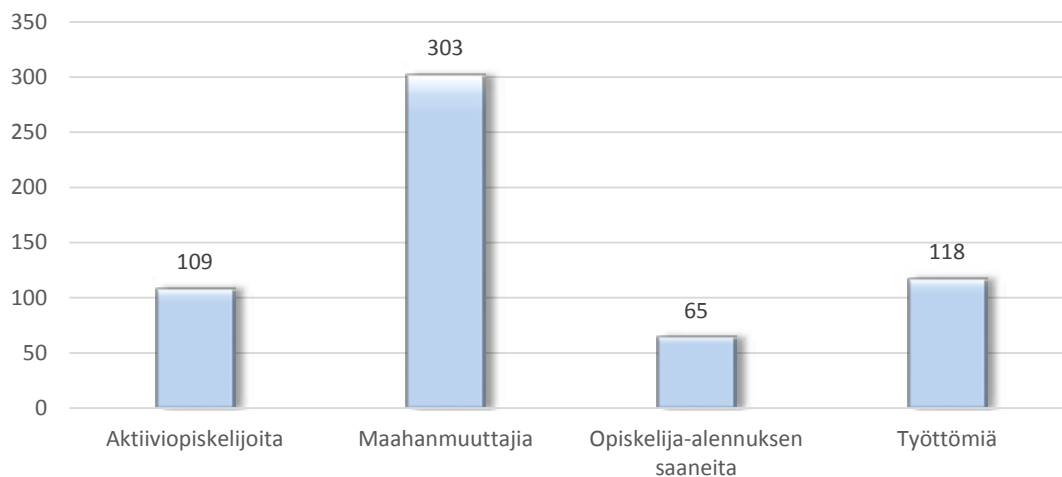

Opiskelijat aineosastoittain 2009-2014

- Yhteiskunta
- Taide ja Liikunta
- Kielet ja Musiikki
- Taitoaineet

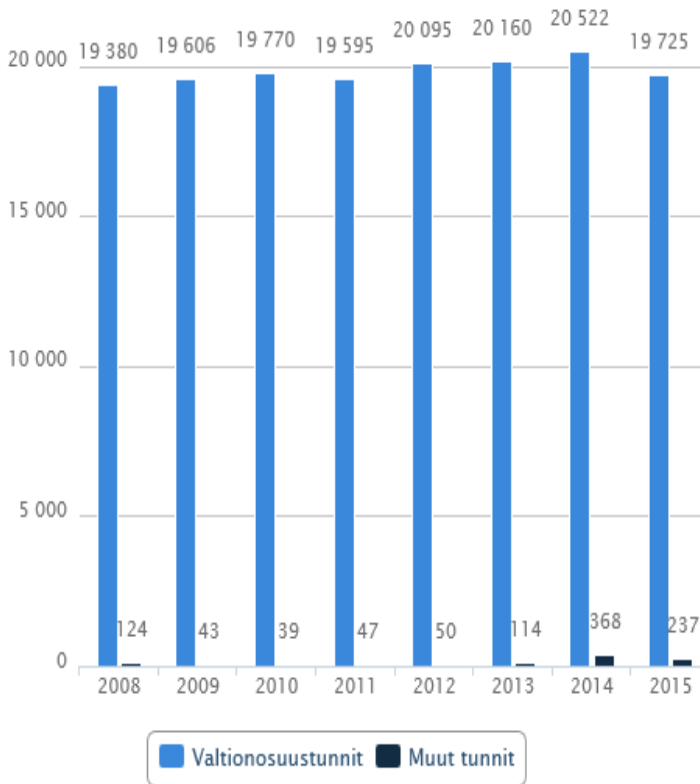
Opiskelijaryhmien jakauma 2015

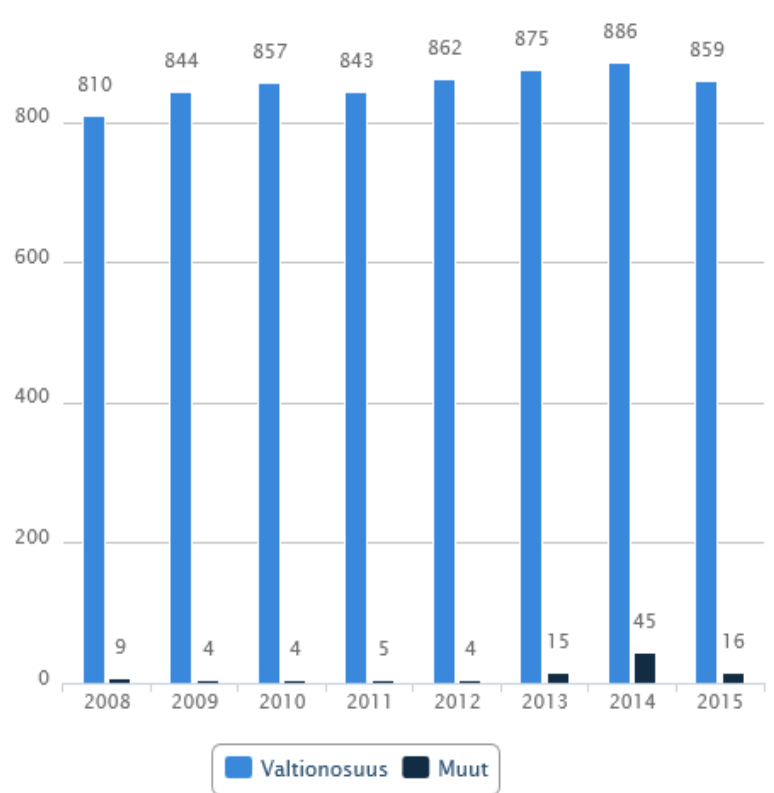
Aktiiviopiskelijoita	109
Maahanmuuttajia	303
Opiskelija-alennuksen saaneita	65
Työttömiä	118

15.8. TUNTIMÄÄRÄT JA KURSSIT HIIDEN OPISTOSSA 2015

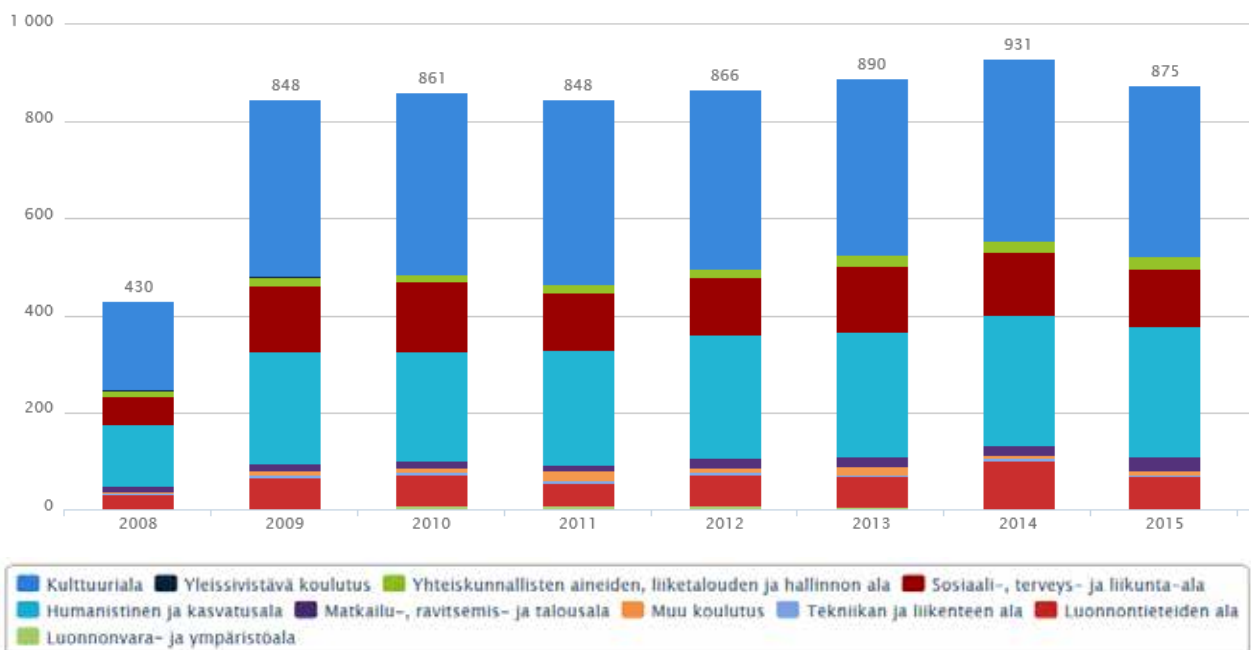
Tuntimäärät 2008-2015

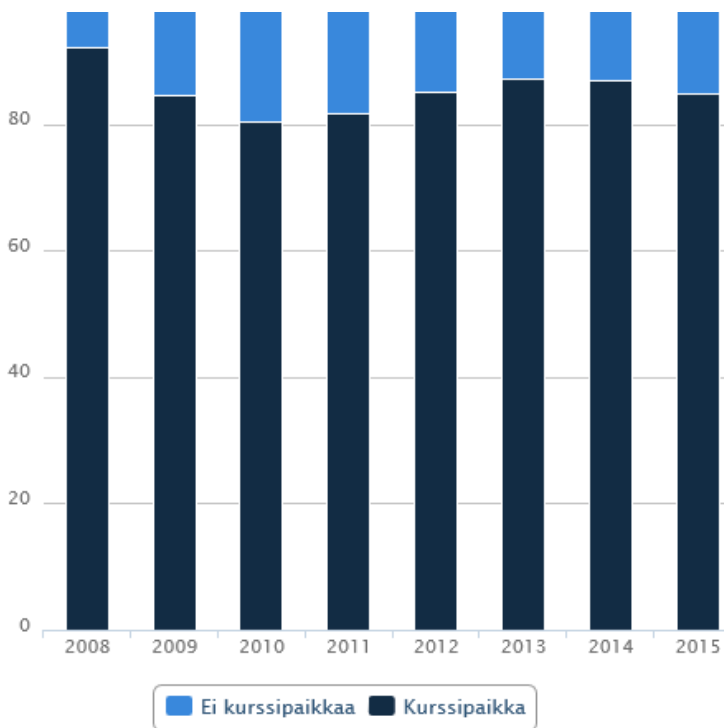
Kurssien määrät 2008-2015

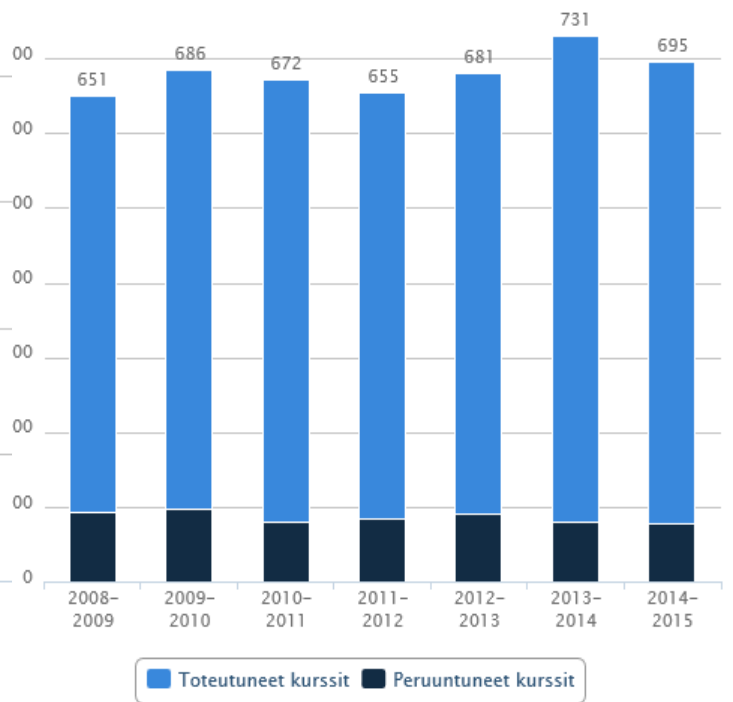
Kurssit opintoaloittain 2008-2015

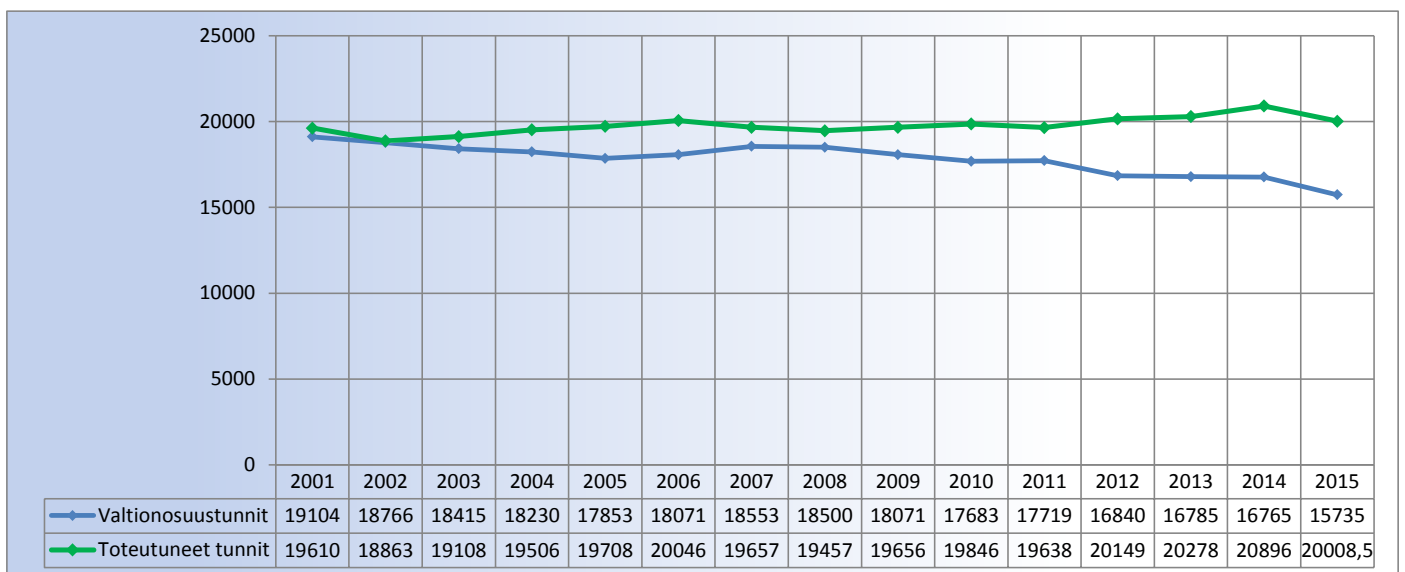
Kursseille pääsyaste 2008-2015

Opetuksen toteutuminen 2009-2015

Opetustuntimäärät 2001-2015

16. KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2015

HIIDEN OPISTON YLLÄPITÄMISLUVASSA MÄÄRITELTY OPETUSTEHTÄVÄ 1.1.2013 ALKAEN

Hiiden Opisto järjestää opetusta, jonka painopisteet ovat yhteiskunnallisiin aineisiin, kulttuuriin, käyttäytymiseen ja kasvatukseen liittyvissä opinnoissa, tietoyhteiskuntaopinnoissa, ikäihmisten opinnoissa, kielissä, taito- ja taideaineissa sekä terveyttä edistävissä opinnoissa. Opisto järjestää koulutusta maahanmuuttajille.

16.1. TULOSKORTTI 2015

Tavoitteet	2012 tilinpäätös	2013 tilinpäätös	2014 tilinpäätös	2015 tilinpäätös
VAIKUTTAVUUS				
asiakastyytyväisyys	-			
kurssiarvio	3,5 / 4	3,6 / 4	3,5 / 4	3,6 / 4
KEHITYMINEN				
työtyytyväisyys	-		3,5	
TOIMINNAN LAAJUUS				
opetustunnit (kaikki)	20 149	20 278	20 896	20 008,5
opetustunnit (valtionosuuteen oikeuttavat)	20 095	20 160	20 244	19 422,5
kurssilaiset (brutto)	12 002	12 453	12 866	11 920
opiskelijat (netto)	5 788	6169	6 122	5 888
henkilöstö (päätoiminen)	14	14	14	14
TALOUDELLISUUS				
€/opetustunti (ilman valtionosuutta)	62,51		61,36	59,10
€/opetustunti (sis. valtionosuus)	18,88		18,68	22,41
Tulot (1000€)	489	530	555	521
valtionosuus	863	753	751	712
kurssimaksut	302	337	341	305
myyntitulot	6	143	204	191
hanketulot	13 500		20	
Menot (1000 €)	1 628	1704	1 685	1 683
Netto yhteensä (1000 €)	+ 5	+ 44	+ 77	- 12

KULTTUURIPALVELUIDEN TOIMENPITEET 2016	HIIDEN OPISTON TOIMENPITEET 2016
Kärki 1. Kasvava Lohja	
<ul style="list-style-type: none"> · Annetaan pyydetty lausunnot kaavoista · Lisätään yhteistyötä siivous- ja huoltopalvelujen kanssavuotuiset yhteistyöneuvottelut. · Laaditaan Kulttuuritoimen palveluista palveluverkkoselvitys · Hyödynnetään koulujen ja päiväkotien tilojen käyttöä kulttuuripalvelujen yhteydessä · Kehitetään markkinointia ja syvennetään yhteistyötä kaupunkimarkkinoinnin kanssa. · Kesäteatterihankkeen edistäminen · Seudullisen orkesterin kehittäminen · Aktiivinen verkostoituminen ja vaikuttaminen seudullisesti ja valtakunnallisesti · Kaivoseurakunnan kehittäminen kansainvälisenä matkailukohteena. · Viimeistellään kaivoseurakunnan toimintakonsepti ja käynnistetään toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> · Hiiden Opiston palvelut vastaavat alueen aikuisväestön kasvaviin tarpeisiin, ovat ajan-kohtaisia, korkeatasoisia ja laadukkaita. · Opiston käytössä on laadukkaat ja tarkoituksenmukaiset tilat. Ollaan mukana monitoimijatalojen suunnittelussa. · Opisto tunnetaan hyvin toiminta-alueellaan, se on arvostettu opetus- ja kulttuuritoimija. Opistolla on yhteistä markkinointia muiden kulttuuripalveluiden yksiköiden kanssa. Opisto osallistuu kaupunkia ja sopimuskuntia esiin tuoviin tapahtumiin ja tempauksiin. Opiston omat tapahtumat edistävät opiston positiivista tunnettuutta. · Kuntayhteistyö Hiiden Opiston sopijakuntien kanssa on sujuvaa. Yhteistyötä tehdään aikuiskoulutussektorilla ja avoimen yliopistokoulutuksen järjestämisessä, Lohjan Muisti -yhteistyö, Kirjallisuuspäiväyhteistyö, yhteistyö monikulttuuristen tahojen kanssa, TPO-yhteistyö, yhteistyö paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa on opiston arkipäivää.

Kärki 2. Tasapainoinen talous

- Taloustilanteen säännöllinen seuranta
- Selvitetään kulttuuripalvelujen yksikköhinnat ja tuotteistetaan palveluja.
- Lisätään kustannusten jakautumista kumppanuuksien ja seudullisen toiminnan kautta.
- Laaditaan palvelusuunnitelma kulttuuripalvelujen toiminnasta kunnan eri alueilla.
- Kulttuuripalvelujen palveluverkkoselvitys.
- Kulttuuriavustusten jakaminen alueellisesti tasapuolisesti
- Kehitetään lähidemokratiaan liittyviä tiedotuspisteitä kirjastoissa.
- Edistetään kirjastojen kulttuuritarjonnan laajentamista
- Edistetään kulttuuripalvelujen tilojen yhteiskäyttöä
- Koulujen ja päiväkotien yhteiskäyttö kulttuuritoiminnassa
- Pällekkäisyyksien poistaminen, yhteistyön lisääminen
- Lisätään kulttuuripalveluiden yhteistä tiedotusta ja markkinointia.
- Toimistosuhteiden yhteistyötä ja -sijaistamista lisätään.
- Kehitetään tulosalueen yhteisten työryhmien työtä
- Kulttuuripalvelut osallistuvat kaupungin tuottavuushankkeeseen
- Luodaan mittareita laadun parantamiseksi.

- Tuotetaan kulttuuripalvelujen yhteinen vuosikertomus.

- Haetaan aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta

- Hiiden Opisto pysyy annetuissa talousarvioissa.

- Hiiden Opiston tuotteina opetustunti, kurssi ja tilauskurssi, joiden tuotantokustannukset selvitetään. Tuotetaan opistopalveluita kustannustehokkaasti.

- Kaupungin eri hallintokuntien tilojen joustava käyttö tulee Hiiden Opistolle mahdolliseksi. Monitoimijatalot.

- HO tarjoaa kulttuuripalveluille mahdollisuuden markkinoida toimintaansa opiston markkinointikanavien kautta, mm. opinto-ops ja kotisivut.

- Viestintäsuunnitelma uusitaan 2016 alkuun mennessä. Terveet ja tarkoituksenmukaiset tilat. Jatketaan jo luotujen mittareiden käyttöä (esim. kurssiarvioinnit ja työhyvinvointi).
- Hiiden Opiston vuosikertomustiedot tulevat osaksi kulttuuripalveluiden yhteistä vuosikertomusta.
- Opisto hakee ulkopuolista rahoitusta keskeisten tavoitteidensa ja toimintojensa edistämiseen: maahanmuuttajaopetus ja kestävä kehityksen edistäminen, syrjäytymisvaarassa olevien opetus.

Kärki 3. Hyvät peruspalvelut

- Monipuolistetaan kulttuuripalvelujen järjestämistapoja yhteistyössä kolmannen sektorin, yritysten ja seudullisten kumppanien kanssa
- Käynnistetään kulttuurikaveritoiminta
- Automaation hyödyntäminen ja omatoimikirjastopalvelujen kehittäminen.
- Monikulttuurisuuden huomioiminen

- Somen ja sähköisen viestinnän lisääminen.
- Kulttuuripolku käynnistyy ja huomioidaan OPS:ssa
- Aluetoimikuntien tiedotuspisteet kirjastoissa
- Aluetoimikunnan roolia kulttuuriavustusten jakamisessa kehitetään
- Kirjastoautopalveluiden uudenlaisten palvelujen kehittäminen yhteistyössä kulttuuripalveluiden yksiköiden ja muiden toimijoiden kanssa
- Osallistutaan osaamiskartoitukseen ja laaditaan henkilöstön kehittämissuunnitelmat
- Kulttuuripalvelujen työhyvinvointitiimi organisoii, miten henkilöstö saa lisämahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhön
- Työhyvinvointitiimi laatii toimenpideohjelman

- HO on aktiivinen yhteistyökumppani alueen oppilaitosten ja kolmannen sektorin kanssa. HO tuottaa vapaa-ajan ja koulutuspalveluita yrityksille ja yhteisöille.
- Hiiden Opisto järjestää kulttuurikaverikoulutuksia yhteistyössä yleisen kulttuuritoimen kanssa
- HO:ssa otetaan käyttöön Lohjan maahanmuuttajien kotouttamishjelmassa olevia aikuiskoulutuksen toimenpiteitä. Kehitetään maahanmuuttajille suunnattua opetusta. Tuetaan maahanmuuttajien opintoja OPH:n opintosetelirahoituksella.
- Opiston sähköistä asiointia tehostetaan sekä sisäistä ja ulkoista viestintää kehitetään. Lisätään vuorovaikutteista SOMEn käyttöä.
- Kulttuuriyhteistyö tiivistyy Kulttuuripolun kautta.

- HO:ssa satsataan päätoimisen henkilöstön osaamisen kehittämiseen.

- HO:ssa tehdään yhteistyötä muiden kulttuuripalveluiden yksiköiden kanssa työhyvinvoinnin edistämiseksi.

Kärki 4. Laadukas ympäristö

- Kulttuuripalvelujen kestävän kehityksen ohjelma tehdään.

- Tuetaan kylien kulttuuritoimintaa ja viedään kylille kulttuuripalveluja yhteistyössä.

- Kulttuuripalvelujen rakennusten peruskorjausohjelma laaditaan yhteistyössä tilahallinnon kanssa.
- Toimitilojen monikäyttöisyyttä lisätään.

- Kestävän kehityksen arvot ohjaavat HO:n työskentelyä sekä opetustoiminnan suunnittelua ja toteutusta.

- HO ottaa huomioon palvelutarjonnassaan eri asiakasryhmät mm. perheet ja ikääntyvän väestön. Kylien vireyttä tuetaan järjestämällä opetusta kylien ominaispiirteet ja tarpeet huomioiden.
- Hiiden Opistolle saneerataan tilat Lohjan lukion 1. kerrokseen. HO saa nykyisen opistotalon korvaavia tiloja Tytyri/Anttilatarveselvityksen kautta. HO:n henkilökunta saman katon alla.

Kärki 5. Toimiva tietoyhteiskunta

- Kulttuuripalvelujen aktiivinen osallistuminen tietostrategian laatimisessa
  - Kulttuuripalveluiden tiloihin langaton verkko asiakkaiden käyttöön
  - Laitteet ja ohjelmistot ajan tasalle
  - Kulttuuripalveluille nimetään teknisen ja pedagogisen tuen yhdyshenkilö
  - Tilavarausohjelma laajenee tulosalueen yksiköihin
  - Hiiden Opisto tukee osaamisen kehittämistä.
-
- Kirjaston ja Hiiden Opiston yhteistyötä kehitetään/kuntalaisten tietotekniikkataitojen kehittämisessä
  - Sähköisiä palveluja hyödynnetään kulttuurin saavutettavuuden lisäämisessä.
  - Kulttuuripolun asiakkuuksien ja prosessien hallintaohjelma otetaan käyttöön.
  - Tilavarausohjelma laajenee tulosalueen yksiköihin
  - Menetelmiä hyödynnetään kulttuuripalveluissa.
  - Videoneuvotteluja hyödynnetään seutyössä
  - Kulttuuripalveluissa hyödynnetään sähköistä mediaa

HO:n henkilöstön atk- ja verkko-osaaminen ja välineet ovat ajantasaisia. Verkko-opetusta edistetään.

Hiiden Opisto tilauskouluttaa kulttuuripalveluiden työntekijöitä osana kaupungin henkilöstökoulutusohjelmaa. HO:n opetuspalvelut tuottavat alueen asukkaille ajan haasteisiin vastaavan verkkoväline- ja atk-opetuksen ja tietoyhteiskuntataidot.

Työikäisten ja ikäihmisten atk-opintoja ja -osaamista tuetaan yhdessä kirjaston kanssa.

Somen mahdollisuudet tutkitaan ja otetaan optimaaliseen käyttöön.

17. HIIDEN OPISTON TOIMIPAIKAT

LOHJA

- Anttilan koulu, Kirkkokatu 6
- Asemanpellon koulu, Munkkaantie 35
- Harjun koulu, Toivonkatu 2
- Hongiston koulu, Lehmijärventie 956
- Järnefeltin koulu, Helsingiuksentie 56
- Karstun koulu, Karstuntie 1145
- Källhagens skola, Klockargränd 2 / Lukkarinkuja 2
- Kässän taidetalo, Tynninharjuntie 21
- Lehmijärven koulu, Kesäkodintie 18
- Lohjan työväentalo, Kalevankatu 1
- Lohjan Yhteislyseon lukio, Karstuntie 6
- Muijalan koulu, Takaniityntie 26
- Mäntynummen seurakuntatalo, Mäntynummentie 17
- Ojamon koulu, Kartanonkuja 4
- Perttilän koulu, Hakulintie 30
- Petäjäkoti, Mäntynummenkuja 7
- Pääkirjasto, Karstuntie 3
- Ristin koulu, Tynninharjuntie 1
- Solmula, Rajavartiostonkatu 5
- Tytyrin koulu, Kirkkokatu 8

KARJALOHJAN ALUE

- Karjalohjan koulu, Koulukuja 1
- Karjalohjan monitoimihalli, Koulukuja 1
- Päiväkumpu, Keskustie 121
- Onnellisen sepän paja, Katteluksen tila, Kattelus 15

NUMMEN ALUE

- Nummi-Pusulan koulu ja lukio, Tiedonpolku 4
- Leppäkorven koulu, Johanneslundintie 86
- Nummen kylätalo, Nummenkirkontie 11
- Oinolan koulu, Tiedonpolku 2
- Taitotalo, Tiedonpolku 2

PUSULAN ALUE

- Ikkalan koulu, koulutie 10
- Karisjärven kansakoulu, Ahonpääntie 10
- Pusulan kirjasto, Marttilantie 3
- Pusulan koulu, Kaukelantie 1

SAMMATIN ALUE

- Sammatin koulu, Lohilammentie 5
- Lönnrot Opisto (TTS), Werlanderintie 170
- Maamiesseurantalo Sampaala, Lohilammentie 2 B 2

SIUNTIO

- Aleksis Kiven koulu, Puistopolku 2
- Päivärinteen koulu, Päivärinteentie 39

VIHTI

- Jokikunnan koulu, Vanjoentie 29
- Kaarikeskuksen kahvila, Pisteenskaari 13
- Kaarikeskuksen tanssisali, Pisteenskaari 13-15
- Kuoppanummen koulukeskus, Kuoppanummentie 18 (kursseja vain ma-ke, klo 17 alkaen)
- Lankilan päiväkoti, Käppöstie 3
- Luksia, Ojakkalantie 6 (sisäänkäynti alapihan puoleisesta ovesta)
- Nummelan työväentalo, Pisteenskaari 3
- Opistotalo, Karhumäenpolku 5
- Otalammen työväentalo, Ratatie 13
- Otalammen koulu, Torpparintie 9
- Painisali, Kuoppanummentie 20-22
- Pappilanpellon koulu, Kirkkojärventie 3
- Pitäjänkeskus, Uudenmaantie 10
- Puhallinyhtyeen harjoitustila, Juuritie 6
- Päivölän Virkistyskoti, Taivaantie 41
- Selin monitoimitalo, Selintie 529
- Uimahallin liikuntatila, Hiidenvedentie 3
- Vihdin seurakuntatalo, Niuhalanraitti 6 B
- Vihdin yhteiskoulu, Nietoinkuja 1
- Vihtijärven päiväkoti, Kouluntie 39

Rajatonta oppimista, tiedon ja taidon iloa

HIIDEN OPISTO

Hiiden Opiston logo. Suun. Mirka Kolehmainen

Aineosastojen logot. Suun. Eija Terävä

Hiiden Opisto on facebookissa. Tykkää meistä ja seuraa mitä opistolle kuuluu!

www.facebook.com/hiidenopisto

Hiiden Opiston opinto-opas jaetaan joka kotiin Lohjan ja Vihdin alueilla. Painosmäärä vuosittain 43 000 kpl.

TÄSSÄ NUMEROSSA: Digiaikaan opiskelijan ääntä kuunnellen

Tekniikka
1.2 Pääkirjoitus - Hattarasta kajahtaa Reetta Anne Kotonen
1.3 Kirjoitus on tärkein oppenuskokos...
1.4 Mihin käytä sähköisiä välineitä...
1.5 Lohjan TVT hankkeen pilotit...
1.6 Tavoitteen Taitto - Marja Riitta Turunen
1.7 Kallio on surffauksen sijasta...
Opistossa 2016
1.8 Opioston tapahtumat
1.9 Opioston kevään 2016 kurssit
1.10 Lohjan museo ja Lohjan kirjastojen tiedotteita
Kulttuuri
1.11 Kulttuuriosamisesta elämän taitoa
1.12 Terveystietoa meille Mankki

Perttilän koulun digiharppaus
Tänään päivän lapset ja suuret opiskelivat jaksavat tietoa ja ovat päivittäin yhteydessä toisiinsa mobiililaitteiden avulla. Sillä ne ovat kelle myös luonteva oppimisympäristö. Opettajasta uusien oppimisympäristöjen käyttöönotto voi tuntua haasteelliselta. Hiiden koulun haastattelussa Perttilän koulun luokanopettaja Jari Jokista, joka oli yksi koulun aktiivisimmista koulun koulun 2012 TVT-hankkeen mallikoulujoukosta. Hän perehdytti nyt uusia opettajia TVT-laitteiden opetuskäyttöön sekä huolehti iPad-laitteiden toimivuudesta. **Lue sivulta 3.**

Kulttuuriosamisesta elämän taitoa
Hiiden Opisto opettaa, ylläpitää ja mahdollistaa monipuolisen kulttuurin nauttimista toiminta-alueellaan. Kädetään ja taide, tanssi, kuulo ja musiikki, laulu ja kirjallisuus sekä yhteisöllisyys ja historia. Alueet aiheuttavat rakentavat yksilön ja yhteisön identiteettiä ja auttavat henkilöä voimaantumisen elämän arseen koulun julkaisuksi. **Kulttuurista sivu 6.**

LAKE - Learn and Link -maahanmuuttajille suunnattu opinto-opas. Painosmäärä 2 000 kpl.

Asiakaslehti Hiiden Luukku ilmestyy vuosittain marraskuussa ja jaetaan joka kotiin Lohjan ja Vihdin taajama-alueilla sekä paikalliskirjastoihin. Painosmäärä 30 000 kpl.

Hiiden Opiston esimerkkimainos paikallislehdissä.

www.hiidenopisto.fi

